

Број
52/53

Суштина поетике

ЧАСОПИС ЗА КЊИЖЕВНОСТ

Година V

Април/мај 2018.

Глушци

Излази двомесечно

Главни и одговорни уредник
Анђелко Заблаћански

Уредништво
Сања Живковић
Јелена Глишић

Сарадници чланови колегијума
Проф. др Љубица Несторов
Проф. др Слађана Миленковић
Марко Јуришић
Милена Ћировић

Технички уредник
Анђелко Заблаћански

Лектура и коректура
Јелена Глишић

Контакт
+381649803118
sustinapoetike@hotmail.com

Издавач
Анђелко Заблаћански
Глушци

Први број је објављен 23. новембра 2013. године

Часопис је покренуо
Анђелко Заблаћански

Излази двомесечно

Народна библиотека Србије
ISSN 23349417
COBISS.SRID 204386828
Суштина поезике, електронски часопис
(2013)

Интернет адреса
www.knjizevnicasopis.com

Број 52/53 – Суштина поетике

Часопис за књижевност

*Реална је идеја, суштина ствари, а не изглед.
Константин Бранкуши*

Април/мај 2018.
Глушци

Пронађите оно што вас занима кликом на
[САДРЖАЈ](#)

Христос васкрсе – Ваистину васкрсе!

Слика на насловној страни
Клод Моне
Поља у пролеће

Уместо уводне речи

ПОГАНИМА

на чијем прагу седиш
расутих мисли пољима жита,
чије су ноћи
проливених суза
уденуте у твоје празно јуче,
твоје простоте –
и од страха ињем прошаране косе

на чијем огњишту
грејеш од студени утрнуло
срце, сићушно у осами,
на чијем гробљу
сваке ноћи се из сна будиш,
дршћући хладан
у својој мекој и врелој постељи

на чије знамење
своју си поган безочно просуо,
крв чију на свој бес си точио,
а манастирску воду,
за искуп греха
испод крста пио

Анђелко Заблаћански

In memoriam

**Ђуро Маричић
(1934-2018)**

У суботу, 31. марта 2018. године, после дуге и тешке болести умро је Ђуро Маричић бивши сарадник и један од уредника у прве две и по године Суштине поетике. Уз захвалност за подстицање и својим личним примером промовисање лепе писане речи у нашем часопису, опраштамо се од нашег пријатеља, сарадника и песника. Вечна му слава и хвала за сваки савет, критику, текст који је писао за нас, али и широку читалачку публику.

Уредништво Суштине поетике

У ретровизору

Осврт на двоброј 50/51

Пише: Брана Тарбук

ВРЕМЕ И БЕЗВРЕМЕНОСТ

Једна од категорија којој смо претерано дозволили да нас одреди је време. И то не само оно које показују часовник и календар, него и оно историјско, затим лично - које од младића прави старца и од девојке старицу, али и оно време сунчеве власти над мајком Земљом, које огољева и разлистава, како му се прохте. И сваком од тих времена једно је заједничко - човек нема над њима ама баш никакву контролу, али има избор - да се помири са њиховим током или да пати и жали над оним што је прошло и да страхује или са превише очекивања гледа у будућност.

Шта ако бисмо време у свим његовим облицима потпуно апстраховали - прогласивши га неважећим и лажним? Да ли бисмо живели лакше и лепше ако укинемо пролазност као категорију и живимо само садашњост, која нам једино и припада? Може ли то и има ли поезије без искуства, има ли васкрсења без смрти?

Доживљаји су различити, колико људи толико и погледа. Ја, рецимо, уем да преварим време са књигом у руци, када ме књига узме у своје канџе постоји само тај паралелни универзум, овај реални се тада зауставља, одмарам од стварности.

Претходни број **Суштине поетике** донео нам је једну временску поезију и прозу. Скоро сви аутори баве се неким обликом времена - лично, колективно, реално, субјективно, време је свеprisутно на свим странама. Некако катарзично, од толике количине времена на крају читања ослободила сам се од њега, увидевши да ако га има превише - време само себе неутралише и покаже се живот у свом величанственом сјају и вечном трајању, јер живот и жеља јачи су од времена. И још нешто се покаже - колико је сваки живот јединствен и непоновљив и бескрајно важан, драгоцен и утицајан.

Фебруарски број **Поетике** ухватио ме је одмах на почетку, јер је дирнуо у моје породично време, а то уме да заболи. Пола мене је Далмација, пола Кордун и свако помињање било кога од ова два имена покреће у мени предачко време и снажне емоције. Уз приказ какав је Ранко Павловић донео о збирци поетске прозе Илије Шауле **Булевар светлости**, не остаје ми ништа друго него да се брзо домогнем овог издања и откријем како мој земљак види садашњост осветљену ватром са огњишта на Кордуну које је напустио. И верујем да ћу видети слике којих се као дете нисам довољно нагледала, осим кроз татине очи, па сам их остала жељна.

Словенска душа и зимско време

У сваком новом времену људи тврде да је оно раније доба било боље и часније, тако да се увлачи лагано страх у кости шта ли ће тек донети будућност. Снажно освешћивање тренутка у коме смо и још снажнију опомену доноси нам песма **Беше реч** Небојше Станојковића и стихови: *Беше некад, сад само смо ми/ Кд бледе сенке негдашњих људи*. Заиста, довољан је и летимичан поглед на нашу друштвену стварност да бисмо видели како су се витешке вредности изгубиле, а блискост, правда, братство и јунаштво скоро да су нас напустили. Следе стихови **Сенке**, са кућом наших страхова, зна-

мења, сећања и истина, из које никада не одлазимо, јер је у себи носимо.

Из унутрашњег времена, Светлана Митић нас мајсторски баца у вртлог годишњих доба. Јер суочавања колико год да су унутра у нама, чекају и напољу. Колико год се данашњи човек трудио да се одвоји од природе и прогласи машином, у неком тренутку почиње да осећа празнину, бол апсурда и стисак у грудима. Лек је надамак руке, прво у речима песника, а онда и босим ногама на земљи. Светлана је створила четири предивне лековите слике, погађајући бираним речима суштину сваког годишњег доба и осећања које буде у човеку. Пролеће - *хридине срца устрептале*, у лето - *рањен је ваздух сунцем*, у јесен је - *хладно под сводом лобање*, у зиму - *вриснуо дим у небо*.

После ових стихова уђите у зимски пејзаж **Баладе о јаблану** Тодора Бјелкића, подсетите се пре овог дивног пролећа које нам се већ смеши како је округла зима, чијој се снежној олуји само оџаци радују. Зиму некако претрајемо, боли и сам поглед на ћелаво дрвеће и једва чекамо да оживи, олистају и расцветају се гране. О томе сања и јаблан, али досањати неће, јер га дрвосече секу, зима тражи многе жртве. Ово годишње доба тешко пада и нама данас, окруженим свим могућим олакшицама за живот, а како ли је тек било нашим прецима којима је зимска хладноћа била исто што и мрак, глад и смрт. Колико су се само радовали доласку Весне на Стрибоговом поветарцу, не чуди да је богиња пролећа била омиљена међу Старим Словенима. Подсећа нас на ово и Кристина Павловић Рајић у песми **Јаров рундов**, где на духовит начин, у маниру народног лирског стиха, призива долазак богиње пролећа и протерује Баба Марту. Са топљењем снега и леда биће проходнији и путеви до људског срца. Живот ће се вратити у биљке, па ће оно срце које је болно излечити **Видарица** - *Додиром руке с чела топим невољну/ Мисао о животу* - јер ће под сунцем и топлотом лако нићи њене лекарије.

Следеће странице нас из овог предачког колективног времена оштро бацају у садашњи тренутак, изазивају да виде да ли смо нешто научили. У томе је једно од богатстава антологија, зборника, збирки, часописа, што читате дело не издвојено и само, него осветљено оним што је испред и иза њега, па једно утиче на друго, преплићу се и објашњавају.

Љиљана Вујић Томљановић пред читаоца доноси слику предизборног времена, која нас опече још теже после стихова словенске душе који су нам показали из каквих дубина и са каквим сазнањима о животу и природи смо кренули, а где је наше племе данас стигло - обесмишљена историја преврће своју купусару, обесмишљени планови, али нада остаје - још сањамо нове почетке.

Лично време

Суштина нам је донела и четири одличне приче. Случајно или уредничком мудрошћу, тек, све их је повезало време, односно значај који су ликови дали ономе што називамо временом. У **Последњем путовању** Дијане Тошић унука се обраћа деди који је преминуо и пита да ли је њихово заједничко време могло бити другачије испуњено. Ауторка не затвара врата за поновни сусрет и оставља прилику да се деда и унука испричају ван границе овог времена, са друге стране.

Све је данас могуће, па и веома брзо прећи из једне у другу временску зону, са Балкана у Америку, али постоје оне зоне које се прелазе само у успоменама, као што је детињство. **Скок преко баре** Петра Рајина Васића је лепа исповедна путописна проза. У позним годинама он добија прилику да посети Америку, први пут лети авионом и одушевљење због ненаданог путовања покреће у њему успомене на детињство и једно нарочито путовање о коме је дуго и често касније причао својим заинтересованим слушаоцима у селу. Прича о овом путу у далеку Америку неће имати

публику. Колико смо постали имуни на чуда у данашње време и како смо заборавили да делимо са другима одушевљење и срећу. Али битно је не губити наду и чувати своје време, а пажљиви слушалац већ ће се наћи: *Времена су се измијенила. Интересантнија је мојим ближњим некада била прича о преласку преко мале баре. Зато чувам све фотографије...како бих сачувао успомене за првог правог и заинтересованог слушаоца коме ћу испричати моју причу о преласку преко велике баре...*

Важно је веровати у своје време и свој тренутак, проживљавати га слободно и неоптерећено прописима и правилима, живети своје жеље, страсти и дарове, јер ако се заробимо нечијим туђим временом, нећемо моћи да осетимо живот на својој кожи. Није живот само оно лепо, него и оно тешко и ружно. Без овог другог не бисмо знали ни оно прво да препознамо. Само треба знати и умети прихватити и препознати оно што нам живот доноси, људе и дешавања једнако, за почетак и најважније - прихватити себе. Допао ми се веома млади професор Бранко из приче **Слутња** Сенке Војиновић, ем предаје књижевност, ем зна штошта о времену, нарочито да свако од нас има своје специфично време и да сви живимо различитим брзинама. У очекивању да сретне некога чије ће казаљке куцати истом брзином као и оне на његовом унутрашњем часовнику, Бранко ће упознати Ни-колу, који чак и нема своје време, него живи нечије туђе... *Заробљен у једном туђем времену, времену мртвог човека, давно истеклом, али га он осећа као своје. А свог и нема.* Ова прича је прави бисер и немојте је никако пропу-стити.

Као љубитељу хорора и фантастике, необично ми је било драго да у новом броју нађем причу као што је **Госпа са језера** Сенаде Мешковић. Познати мотив, али под новим пером увек са новом свежином, одјечи давних времена и лик који не може да пусти време - дух.

Прихватање садашњости

А како ствари стоје у доживљају реалности, шта када никако не можемо да се помиримо са временом или када је оно проблем и препрека? Какви онда стихови настају, кад се време које живи у мени не слаже са оним у коме станује моје тело, па се боримо и патимо и не знамо како да се избавимо и нађемо ако не срећу, оно макар мир, нарочито када је љубав у питању:

*Дошло је време да прихватим то што ме не
прихвата,
и да се помирим са тим
да ћу ипак морати да умрем више од једанпут.
(Душан Стојковић, Тужно сунце)*

Храбро и оштро своје песничке слике гради Јованка Стојчиновић Николић - ***Ту поред нас***. Волим такве песме - освешћујуће ударце, слику стварности и правог себе у њој, слику пада и подизања, једном речју - живот. Време нас може постарати и зборати, али ако знамо да се купамо у светлости и удишемо живот, часовник времена може и да стане.

И зато не треба дозволити да нас време одређује, јер оно и не постоји, јер у нама заувек живи једно дете, којег се често треба сетити - и шта је желело, волело, чему се радовало. Немојте га изгубити из вида, јер ако га заборавите, ништа друго у животу нећете успети да досегнете.

*Дечака ја тражим,
баш међу овим дрвећем, лишћем.
И нема га.
Само стаза којом је газила та нога лака,
као да се и сада познаје стопа свака.
(Александар Стевановић, После година свих)*

Част старијима, али нисам сигурна да су они увек зналци. Може се много тога научити и од младих. Уосталом,

да није неустрашивости младости свет никада не би ишао напред, јер бисмо оптерећени искуствима и страховима врло ретко ризиковали. Младост не размишља много о последицама, зато и зна да ужива у садашњем тренутку. Младост нема прошлост и не боји се будућности, зато је њена садашњост, зато тако лепо и свеже звуче стихови младе Кристине Сузић (*Мисао*):

*Размисли. Можда те божанствен тренутак
Баш чека иза Хималаја.
Свака грешка доживи свој губитак,
Док те мисао води до раја.*

Не могу а да не помислим и на време своје земље. Скоро на крају часописа дивно представљање стваралаштва Вељка Петровића, за које морамо захвалити Милени Ћировић и стихови који Србију добро описују:

*Ово је земља касног цветања,
ово је земља мразева прерани,
ово је земља где се много сања,
а бербу мисли туча потамани.
Ово је земља касног цветања.*

Суштина поетике у прошлом броју тако је обухватила сва времена, па чак и оно бајковито, студијом *Фантастика и чудесно у бајкама* проф. др Слађане Миленковић, остављајући нам избор и показујући пут до безвремености.

Гледам јутрос, стао зидни сат, и то на оном часу када сам ноћас оставила овај текст и кренула да спавам рекавши себи да ћу га ујутру довршити.

Не верујем у случајности. Верујем у поетско и словенско време.

Срећно вам пролеће!

Баба-Стојнина прича | Данијела Трајковић

*Нека је блажен дан, месец и доба,
Година, час и тренут, оно време
И лепи онај крај и место где ме
Згодише ока два, спуташе оба.*
Франческо Петрарка

Када сам летос посетила баба Стојну, симпатичну и веселу старицу из мога села, замолила сам је да ми исприча нешто из њене младости. Она ми се насмеши, помилова по коси, па рече:

– Само да сварим кафу, па ће ти казујем.

Сипала је воду из балона у џезву и ставила на шпорет. Све је у њеној соби чисто и уредно. С десне стране врата, поред прозора, налазе се сто и три столице. У истом реду је велики железни кревет. Наспрам врата, једно поред другог стоје зелени креденац, велики фрижидер, електрични шпорет и шпорет на дрва. Испред овог стоји мали трonoжац, на коме седе баба Стојна или њен муж деда Ратко када ложе ватру. Њих двоје живе сами. Деца су им негде у Србији. Деда Ратко је другачији од своје жене. Право је маторо џангризало. Стално режи као пас. Сва се деца прибојавају његове патерице. Увек носи са собом лулу те га у селу зову Ратко-лула.

Још од малих ногу долазим баба Стојни заједно са својим братом и стричевом децом. Увек бисмо од ње добијали бомбоне и наполитанке. Кувала би нам и дивку.

– Баба Стојно, што си данас радила? Беше ли на пазар? - питах је.

– А, беше. Знаш да ми је тој једини провод.

Неко куцну на вратима.

– Ајде! – даје она знак посетиоцима да уђу. – А, ви ли сте? – гледа благим очима у госте. У собу уђоше мој брат

Александар, брат од стрица Стојанча и његова сестра Драга. Сви поседаше као у својој кући. Старица стави још три дивке.

– Баба Стојно, ајде причај! – нестрпљиво је подсетих.

– Што да прича? – радознано упита Александар.

– Е, ће ви испричам како сам се први пут заљубила – поче баба Стојна своју причу, а ми смо једва чекали да је чујемо будући да смо били у узрасту када смо се и сами заљубљивали. – Имала сам шеснајес године, к’д татко ми прими куде нас једнога момка да ради. Имали смо големо имање. Ми седам деца. Мајка не може само леб да ни намеси. Бабу и деду несмо имали. Ја сам била најстара, по мене све мушки, и на крај, Митра, десет година помала од мене. Сви смо радили. Нема туј старо - мало. А не као ви дан’с, по цел д’н гледате телевизор. Татко ми је улазија у кућу само за једење и спање. Стока, живина, њиве, ливаде, баште, орање, копање, па жетва к’д ће дође сас срп и косу жнејемо, а не као дан’с с комбајн. Па у јесен мумуруз беремо, гра’ чукамо, ђубре истерујемо. Мајка и ја предемо, ткајемо, перемо. Воду од кладанац носимо. Море само к’д се сетим, работа голема си је имала. Сваку њиву работимо. Не иде комшије с нас сиир да терав.¹

– Еве, Мирсо - вика татко на мајку ми - овој је Добри, од дан’с куде нас ће работи. Мајка ми му пружи руку на Добри. Ја седим пред кућу, предем и гледам. Убав момак, мислим си. Црна му коса као гајтан, височак, слаб, у старо обучен. А можда и нема ништа ново. Нажале ми. Митра трчи по двор само у ‘аљинче, па к’д виде непознатог човека, приђе му, загледује га и вика: Много си убав бато! Сви се насмејасмо и т’д смо се ја и он први пут погледали. Ја осети како ме нешто пресече у стомак.

– Па ти си се то заљубила у њега на први поглед – закључи Александар.

– Право збориш, дете. Увечер, после вечеру, сви си легнаше. Само мајка и ја останасмо да дигнемо једење од

¹ Израз се користи у врањском крају и значи: подсмевати се некоме, исмејавати.

софру и омијемо судови. Пита мајку одкуде је ов'ј Добри, а она ми рече да је сиротиња, да нема нигде никога и много малка имање. Али, да људи причав како је вредан и поштен. Колко је, деца, мајка ми била добра жена, наместила му је да си легне у чисто, у собу сас браћа ми.

Јутре д'н, к'д стана, видим двор сметен. Питујем мајку кој га је смеја, а она вика Добри.

– Море, кад би имаја на нас некој да ни двор мете и да све ради уместо нас. Не могу на миру ниједну серију да одгледам. Таман седнем, а они Стојанчо, па си седнаја. Кој мислиш волови да ће ги поји. Шталу неси изринаја целу. Узимај књигу, телевизор неће ти ништа даде. Сви се насмејасмо овоме. Баба Стојна настави:

– Тетке, долази Добри, и вика на мајку ми. Теја сам и воду да донесем, али не знам куде је кладанац. Она рече да идемо Митра и ја с њега и да донесемо воду. Узедосмо каначеки и пођосмо. Добри ћути. Ћутим си и ја. Срам ме да му прозборим, а и не знам што да га питам. Стигнасмо и Добри седна да црпе воду с лејку. Ја му додавам каначеки. Пипнаше ни се руке и он си напуни оп'нци с воду.

Ту се насмејасмо слатко. Баба Стојна се подиже са столице, отвори креденац, извади кутију *Romansa*, и стави на тањиру колачиће испред нас.

– Једите, деца. Замаја се с причање па заборави да ве послужим и с колачеки.

– Настави, баба Стојно - рече Драга мљацкајући.

– Куде стана? А, да! Добри смо га сви у кућу заволели. Такој за Света Петку, за собор, татко ми је и њега поновија. Собори сам много волела. Изнадођев људи, па пуно ч'чко.²

– Тако је и сад – рекох.

– Да, али пре беше поштовање међу људи. У руку млади стари целивав. Род се поштујеше повише него с'д. К'д отиднасмо на собор, прво у цркву улегнасмо, иконе пољубисмо,

² препуно

паре за здравље остависмо на иконе, свеће упалисмо. Онда ни татко ми купи бомбоне код бомбонџију па се поделисмо свак са своје друштво. Најстар ми брат, Коста, сас Добри станали па разговарав с неке девојке. Мене ми криво, али немам што да чиним. Море да сам се родила у дан'шње време знала би ја што да радим! -уздахну баба Стојна.- Види, Ацко сине, што толко лаје куче надвор.

– Лаје на Мироскино куче – рече, вративши се.

– И, слушајте деца, после собор питује ме Добри како сам се провела, а ја љута на њега ништа не му одговарам. Чудија се што ми је. Реко му после неко време да важно да се је он лепо провеја у девојачко друштво. Он се досети па се некако болно насмеја, и рече само да је боље што с мене неје бија у друштво. Зашто, викам ја. Па оћеш ли да те свет оговара Стојно? И пође си, а ја загледа на све стране да ли некој гледа, па к'д видо да нема никој, цуна га у образ. Чал'к сам била голем! насмеја се задовољно старица, а ми се само враголасмо погледасмо. Он ме уфати за руке и цуна ги. У живот до т'д несам била посрећна. Увечер по договор, нађосмо се иза шталу. Грлили смо се, целивали, маштали.

И такој свак ноћ. К'д јед'н д'н дооди куде нас једна госпођа. То је била рођена тетка на Добри. Живела је у Америку. Муж ву умреја, ћерке се удале, остала сама. Дошла да води Добри куде њу. Сви се радујемо што се Добри више неће пати, али ме нешто стеже око срце. Уплаши се што ће останем без њега. Он ми рече насамо к'д се нађосмо, да ће ујутру, пред да си пође с тетку, да ме проси. Ја да излетим од радос'. Али, пусто моје радовање. Татко не ме дава. Вика, свака част на Добри, момак је добар, нема што, али, не може своје дете да пошаље тол'ко далеко. Добри моли, али ништа. А ја да пођем без татков и мајкин благослов несам тела. Много сам после туговала. Долазише многи наодаџије, ја сваког одбивам. К'д видоше моји да се неће такој никад удадем, дадоше ме на Ратка без и да ме питава. Ратко ме је волеја и чуваја. Малка по малка и ја се навикна на њега. И такој ми ви је деца. За Добри

више несмо чули ништа. Тек пре три године бија је у његово село сас жену му Американку и деца. Женско дете га крстија Стојна. Дођоше и куде мене и Ратка. К'д ги испраћасмо на капију, на мене и на Добри ни се напунише очи.

Баба Стојна заврши своју тужну причу. Брисала је очи марамицом. Ја сам осећала језу свуда по телу. Поседели смо још мало ћутке и кренули. Александар је позва да дође увече код нас и да ћемо специјално за њу да направимо палачинке, а она обећа да ће доћи.

На капији се сусретасмо с деда Ратком. Он подиже своју патерицу и припрети нам њоме:

– Па ли досађујете на баба Стојну? Она не ви је врс на вас!

– Не дирај деца, Ратко – бранила нас је наша добра баба Стојна, а ја сам само желела да је Добри овде уместо деда Ратка.

Данијела Трајковић

Прозаиста, есејиста, књижевни критичар и преводилац. Рођена је 1980. године у Врању. Завршила гимназију у Прешеву. Дипломи-рала и мастерирала на Филозо-фском факултету у Косовској Митровици, Универзитет у Приштини, на катедри за енглески језик и књижевност.

Њене кратке приче, преводи, критика и есеји изашли су у следећим књижевним часописима и новинама: *Златна греда*, *Кораџи*, *Багдала*, *Траг*, *Исток*,

Сент, Eckermann, Суштина поетике, Вечерње новости, Поет (Британија), *Picaroon Po-etry* (Британија), *The High Window* (Британија), *Српска Ви-ла* (Република Српска), *Modern Literature* (Индија), *Duane's Poe Tree* (Америка), *Advaitam Speaks Literary* (Индија), *Random Poem Tree* (Тринидад и Тобаго).

Заступљена у зборницима *Писанија* и *Фосилни запис*. Један је од преводилаца у књизи Обрена Ристића *У горама чудо/In the Mountains a Miracle*, 2017. године. Објавила књигу *22 вагона* (2018).

Живи и ради у Врању.

Драган Мартиновић - уље на платну

Знам | Александар Стевановић

Крштен сам на Бели петак када сам имао четрнаест месеци. Као дете сам неколико пута причешћиван. Нисам ишао на веронауку. *Оче наш* сам научио из црквеног календара са неких десет или годину више. Нешто касније прочитао сам Православни мисионар за годину 1960; сећам се текста о филму *Бен Хур*. Упознао сам касније и *Стари* и *Нови завет*. Нико ми никада није говорио да верујем у Бога, да сам православне вероисповести, да сам Србин...

Брава шкљоцну и дедина силуета се указала на вратима. Иза њега жута светлост се пробија и боде нам поспане очи. Ништа не каже, већ само оставља отворена врата, а брат и ја скачемо из топлих кревета и журно навлачимо одећу на себе. Брат, старији и бржи, први стиже до улазних врата и отвара их. Ја их затварам.

Зора још није сванула, али све се види. Снег је. Мраз нас поздравља, додирује и штипа нам образе. Силазимо низ спољне степенице на чијем нас крају дочекује деда. Ставља руку у џеп и вади прегршт кукуруза којим нам пуни рукавице, а онда и своје. Навлачи рукавице и дохвата своју велику секиру која га је чекала наслоњена уз зид. Дуле и ја узимамо две мање.

Деда креће, за њим Дуле, па ја. Пролазимо поред штале из које се зачу фрктање коња, а онда излазимо на раван. Снег дубок, али деда снажно прти. Дуле ступа у његове стопе, ја у Дулове. Тихо је, мирно, чује се само хрскање снега... и шкрипа, цијук у мојим ушима, али тако мелодична, и тако прија, и тако позната. То је оно исто што сам чуо и пре годину дана – хармонија тог јутра.

Прелазимо раван и хватамо се утабаног сеоског пута. Ходамо још неких педесетак метара и залазимо у шуму. Видим да је деда почео да осматра лево и десно од пута. Након кратког времена застаде и поче да се пење уз обалу, а ми за њим. Зађосмо десетак метара у шуму и деда се заустави. Ра-

шири ноге, прекрсти се, подиже секиру и изговори прве речи тог дана.

"Добро јутро и срећан нови Божић!"

Секира удари. Једном, двапут, трипут. Бадњак. Златан на белом снегу. По пању деда распрши сламу и кукуруз, покупи отпале опиљке и стави их у џеп. Окрену се, погледа нас и ми приђосмо сваки свом бадњаку. Секирице запеваше, слама и кукуруз запршташе.

Кући се враћемо у истом поретку, само нешто размакнутијем. Три бадњака на три рамена. Гледам како онај дедин, велики, шара по снегу. У том трену из дубине шуме зачујем туп звук секире. Најпре једне, па се јави друга, трен касније ево и треће, четврте... Поглед ми привлачи секира у дединој руци. Она сече дрва да се грејемо, увек нас прати прикачена на запрегу када идемо у поље, шуму. На Богојављење, стаћу на њу босом ногом.

Око мене, у мени... лепота. Давно, када сам трагао за савршеним описом лепоте, нисам могао да стигнем даље, а ни ближе, до ове реченице: "Лепа као јутро Бадњега дана; хладна, чиста и испуњава." Никада је нисам употребио. Нисам имао за кога, нити за шта. А и како бих? Она припада овом јутру, овом осећају и мом покушају да опишем неописиво.

Бадњаке смо прислонили уз кућу, па ушли у кухињу – ону сеоску, "радну", у објекту наспрам куће – брат и ја сели на клупу, прибили се један уз другог док деда ложи ватру.

Напољу полако свиће, проклијава дан, и недуго потом спазим како се пале светла на кући. Буде се нана, мама, тетка и сестра. А онда по њиховом доласку почиње да се одвија живот у тој малој загрејаној кухињици. Без журбе, без много изговорених речи, без гурања. Све тече лагано и лагодно, као поток у нашој башти. Сви мирни, благих израза лица, раде свој посао. Свако као да има неку своју невидљиву траку којом се креће; траку која се не преклапа са иједном другом, али се додирују, наслањају и чине целину. Блаженство струји ваздухом, скоро па видљиво, прожима нас и сједињује.

Када падне вече, деда ће унети бадњак у кућу и посипаћемо га кукурузом, а и он нас. Бадњак ће весело горети

у шпорету, варнице ће искрити. Донеће се слама, и ми ћемо пијукати, рикати, блејати; ја ћу рзати. Сешћемо на под и јести. Мораћу да поједем парче белог лука. А потом... потом ће нам деда причати како је то било кад је он био дете, па онда песме, оне о Марку.

Сутрадан је Божић и нас тројица ћемо ломити чесницу. Ја нећу наћи новчић са ликом краља Петра Првог, али шта год да нађем у свом парчету, сви ће ме убеђивати да то представља коња и ја ћу бити срећан. Онда ручамо, док нана тихо рецитије; за себе, а опет за све нас, јер утихнемо.

"У Божића три ножића..."

Деда ће узети чашицу ракије, прекрстити се и рећи:

"О, јарки Бого, помогни, овесели, срећу придели. Нека је срећан нови Божић."

Мог деде више нема на овоме свету већ шеснаест година, нема ни нане... Старим и сам, а молитве ми све дуже и дуже. Живим далеко од места свог рођења и детињства, и некада не успем да дођем за Божић. Ипак, и тада устанем пре зоре на Бадњи дан, изађем напоље, окренем се ка огњишту свом, затворим очи и чујем гласове мојих како ме дозивају, а ја им одговарам; и чујем – и тамо! – ону шкрипу у ушима, ону музику... Можда је то хук моје крви, лепет живота који постаје чулан и схватљив баш и на само то јутро.

Нико ми никада није причао - ни шта, ни како, ни зашто. Нико ме никада није учио вери, љубави, доброты, човечности, само су ме пригрлили, пустили да "попуним" своје место. Идем светом поносно и чисто, слободно и лако. Не морам да се питам ко сам, не морам да доказујем шта сам.

Дођем ја, дођем, огњишту свом за Божић. Упртим секиру на раме и кренем кроз снег. Идем први. Мог деде више нема, али ја га видим јасно испред себе. Газим у стопе његове, као и што је он некада, док је ишао први – сигуран сам – газио стопама свог оца, деде... Газим стопама деде свога и не питам се, не осврћем се, да ли ко гази мојим. Ја знам!

"Добро јутро и срећан нови Божић!"

Три песме | Марија Стојиљковић Марстој

ЛУДИЛО

Сени моја, пролази још један дан.
Сунце не долази да зарумени сан.
Срећа би заблистала као искра дечјег пева.
Срце би куцало као тупеж невиног става.
Али – чемер би пекао речи као пекач,
и сузе би изнова на уздах ставио.
Све би сени практиковале
лето у звер да прикажу,
и јечам да стружу са пола ступца.
Сваку реч да додам, и кад продам
да заблиста ми корак на
узглављу човековом.
Све бих дала кад не бих крала
туђе речи као своје,
да прикажем пад као туђ.
Осама ми често затвара пут,
и здрави ме уздах свеца
као свица што зора буди.
Главо моја, дај полуди, и изнедри
једном веселу песму, и све их
опиј небеским сводом,
полиј их све божјом водом.

ДОЂЕ ТАКО ЧАС У ЖИВОТУ

Дође тако час у животу некако
суб, бездахан, закочен, сморен –
попут привида да успеваш дисати, а не можеш.
Дође час, па сутрадан као да га није било.
Све сија од јутарњих боја, од ватре и силе радосне.
То се наш пут од првог до другог
екстрема ту усложњава.
Идемо доле па горе, као болесници,
мало депресивни – мало манични.
Добро је док се не претера у скакању,
док се не изгуби контрола психе.
Али то је живот, то га чини живљим,
јер боли срце, спушта па подиже разум.
Живот – то су непрекидни часови наших осцилација,
ритмика, динамика, музика, патос,
или тек екстаза, парадокс, иронија.
Живот као со, хлеб, вода. Као потреба.
Од пролећа до лета, од јесени до зиме,
од рођења до гроба – само је борба,
вечна борба са животом.
Али само нека траје.

СУМЊЕ

Хеј! Прозор је сужен, а видокруг је узет.
Поглед је зато кратак. Сумњо, остани на прозору часак.
Уста су световна, најела се, напила
усана других, прича разних о несрећама давним.
Виде ли, сумњо, божјег изасланика? Ено га, гледа
са заносне литице вечнога царства.
Видиш ли, краде ли се машта да путује

где се не иде, где нико не иде,
где се путеви скраћују, па и мртви се враћају,
где огледало се тамни, јер вечности сјај се тамни,
и празноверје искрице вади да заслади
шећером кварним, чемером ружним, сабласно тужним.
Трагаћемо за свицима и пренути се са птицама
на древној жици бедне славе.
Јер сутра је нови дан. И види се божји сан,
и пут до тамо. Како је непроходан!
У мислима и сновима затрпан тобом, сумњом.
Остани на прозору часак. Поглед је зато кратак.
Видокруг је узет, а прозор је сужен. Хеј!

Марија Стојиљковић Марстој

Две песме | Кристина Јанковић

НЕК ТЕ ПОНЕКАД НА МЕНЕ СЕТИ

Сиве ми зенице твоје заробиле душу
каменом оштрим запалиле свест,
па огањ гори под срцем мојим
у даху прожимам свет...

Зачарана лепотом, сруших све у трену
покајном муком жртвовах све,
ал' не могах тебе, никако теби
да сломим ти крила последњи пут.

И остаде нада, да снева док гања
по пољу мутном у мени сву студ,
не могу никог другог да волим
залуд ми бриге, узалуд труд.

О, нека гасну, док севају жари,
по небу муње одасвуд,
кад тол'ко те волим, па нека патим
кад не уем бити с тобом друг.

Дајем ти ружу, чувај је добро,
нек те понекад на мене сети,
што срце осети, вечно да пламти
кроз славујев небески луг!

КУДА ИДЕМ САД

Нек и твоје име у мраку том згасне,
позивом у ноћи, тихо шапат снује
сањарим о нама у ове сате касне,
само са сата кукавица се чује.

И плешу у ноћи сене и људи,
подеране хаље студ ледени мије,
обгрлила тама у себи све ћуди,
па у себи страст врелине крије.

Потајно се надам у исправност суда
уз мешање звука што под прозор куца,
да ћеш и ти себе запитати: "Куда,
идем сад, моја надо, од светлости Сунца?"

Кристина Јанковић

Четири сонета | Иван Гаћина

У МРТВОЈ ТИШИНИ

У бестрашћу влада језовита тама
коју студи бесан задњега перона,
одраз из дивљине кривоказе слама
у вртложју туге гдје броди Верона.

Лажносјај свијета заклања реклама
окрњена чађом подземног вагона,
из амбиса смрти мами панорама
док уз валцер сјенки бљеска васиона.

Рапсодија срца разграњава звуке
сублиматом душе у квантној прашини
гдје бјегунац тражи њежновреле руке.

Понире судбина у самотној дини
док расплићу вјетри покајничке муке
кроз распету наду у мртвој тишини

У СМИРАЈ ДАНА

Тугаљиве ноте смирај дана стапа,
на обзору сунце уснуло се гаси,
рухо васионе кроз одсјаје слапа
у оцту судбине црnodушје кваси.

Непромашна мора цијанид растапа
док кроз огањ гуше аветни уздаси,
сивокружне риме срцоболник склапа
да црнилом ума тек сјећања спаси.

Огољену сјенку јагуари гоне,
у замкама ватре тоне задња нада
гдје уморне очи кишостихе роне.

Погрешке живота сумрачница свлада
у слабашном торзу што због боли клоне
док кроз бездан душа у самоћи пада.

У СЕДЕФНОМ ВРТУ

У седефном врту гдје се душа блажи
миленијску кулу заједништво гради,
док сјеме тајанства у козмосу тражи
поленастом зором битак се ослади.

Када сунце усне на бисерној плажи
раскриљену машту повјетарац хлади,
сновидну кријепост океан оснажи
док за освит рода доброта се сади.

У ударју муза уткана је снага
што сновилем чари уз љепоту кружи
гдје мистика крије заумљена блага.

У љубавном врењу заноси су дужи
док отајство цвате на дну саркофага
да звјездане сање у чистоти здружи.

ИЗГУБЉЕНА ЗВИЈЕЗДА

Малена звијезда небу се весели,
узаврелим пламом трепери у ноћи,
рапсодију душе облацима вели
питајући мјесец кад ће љубав доћи.

Прашином судбине занесено лута,
открива суштину небескога царства,
у бескрајној тами нема правог пута,
закриљује магла тајне човјечанства.

Заметене стазе умоумљем спозна,
на раскрижју снова разазнаје боли,
кроз трновит успон љубав се упозна.

Обраћена душа у сновиљу моли,
путове живота чисто срце позна,
нестрпљиво чека тко искрено воли.

Иван Гаћина

Споменар српских песникиња

Од овог броја **Суштина поетике** бавиће се српским женским песништвом у рубрици **Споменар српских песникиња**. Циљ нам је да жене песнике прикажемо у светлу које својим ствралаштвом заслужују, а које су често у свом времену подређиване својим мушким колегама. Рубрику ће писати и уређивати **Кристина Павловић Рајић**, проф. српског језика и књижевности

ДРАГУЉ МИСАОНОГ БЉЕСКА¹

Јела Спиридоновић Савић

(11. јануар 1890, Шабац – септембар 1974, Београд)

Писала је поезију, прозу и есејистику.

*Одјеком о поетској висини појави се на песничкој сцени.
У међуратном метежу замириса трешњиним цветом и
облака кретњом.*

*Међу симболистичким вртovima и авангардним
пропупелим гранама,
у ратним тескобама за звездама зашуми.*

Деда Јања, Грк из Атине, био је велики дародавац за изградњу Народног позоришта у Београду, чије се име налази на мермерној плочи у аули позоришта. Отац Михаило Спиридоновић, лекар, велики хуманиста кога су из милоште звали "сиротињска мајка". Удата је била за Владислава Савића, угледног инжењера, оснивача Социјалистичке странке Србије, 1903. године.

*У стихове слила тананости женске топлине и душе
одјеке,*

филозофске тајне и умне бриткости образоване жене, у то време праве реткости.

Екстатичним еросом врцаво је дражила искораком смелости у свет модерности.

Шабачка гимназијалка се даље школује у Трсту, стекавши врхунско образовање на француском колеџу. Потом студије филозофије наставља у Бечу, Њујорку и Милану.

Огласила се први пут 1919. године збирком песама *Са уских стаза*. Уследила су дела: лирски спев *Пергаменти* (1923), *Вечите тежње* (1923), збирка песама с предговором Јована Скерлића, *Јесење мелодије* (1935), *Сусрети* (1944), књига есеја (претежно су то предавања која је тридесетих година држала на Коларчевом народном универзитету) с предговором Тодора Манојловића.

Рукописи Јеле Спиридовић Савић до данас нису објављени, нити се званично зна у чијем су поседу. У Међуопштинском историјском архиву у Шапцу, у Регистру Збирке поклона и откупа ПО, евидентирано је само неколико докумената (кратка биографија, једна песма и позивница за бал), док је у напомени Регистра написано да ће преостала дела, односно рукописи, бити накнадно предати Архиву. - Нажалост, рукописи никада нису предати, рекао је за Суш-тину поетике Радомир Петровић, архивиста.

Била је члан међународног Пен клуба, као и Друштва књижевника Србије.

Политичким аршинима саплетена, згасла под теретом магле тешке

Потцењена и заборављена јер не пови стас да запоје јој у утилитарној класи глас.

Године 1945, Комесарска управа на челу са Ђуром Гавелом је објавила извештај *Српска књижевна задруга под окупацијом*, у којем је Јела Спиридоновић Савић (уз педесет

четири друга имена, међу којима су били: Сима Пандуровић, Тодор Манојловић, Десанка Максимовић...) оцењена као сарадница фашистичког окупатора, а њено дело као недостојно, неродољубиво и издајничко.

У некрологу, у име Друштва књижевника Србије, Десанка Максимовић је записала да је Јела Спиридоновић Савић била прави, рођени песник... "Писала је продуховљену поезију темом више окренута према звездама него према земљи."

*Као комета небом, очарала на трен, па се прахом
звезданим
као шљокица уденула међу странице песништва
српскога.²*

¹Драгуљем мисаоног бљеска је Јелу Спиридоновић Савић назвао Тодор Манојловић.

² Стихови Кристине Павловић Рајић.

ТЕАНО ПАСТИРУ

Ја знам један азурни врт,
у сред ког биће је моје,
воћка у цвету.

И радост моје младости целе
сребрни поток у вечну покрету.

А ти, вољени, лаки си лептир
што усном цветне крунице сише,
док ти се дрхтаво шарено крило
У лепоти вечној нише
над сребром немуирне воде.

Наша је љубав тај чаробни врт
њим ко да богови ходе.

ЖЕНА

Жене,
Све оне носе кржави крст,
црвени крст
материнства
Све оне носе пламену звезду
са Истока
Зато су њихове очи чудно дубоке
Крст удубљују.
Зато су њихове очи
пуне светлости
звезде одблесу
Ал' око усана
лебди им нешто детиње
што се не буну
на крст
и не чуди се
звезди

(Вечите тежње, 1926)

Јела Спиридовић Савић

ФЕБРУАР

Сам у снегу.
Завејане све су шуме
и сви путеи.
Све околу бела прича,
која ћути.

Ал' кад ових снежних брда са обронка
виђах светлост,
тада хитах људ'ма доле.
Неки од њих, звуке моје хармонике,
кажу: воле.

Проведемо заједно ноћи.
Потом журим јутром даље.
Са искрајка, мој им глас још "Збогом"
шаље.

Некад, кад сам већ далеко,
тад се моја песма често њима враћа.
Неки од њих рођена су моја браћа.

Познамо се и у зимском полумраку
по некоме невидимом тајном Знаку.

Сам у снегу.
Завејане све су шуме
и сви путеи.
Све околу бела прича, која ћути.

*(Јесење мелодије, Антологија српског песништва XIII-XX
века Миодрага Павловића)*

С ЈЕСЕНИ

Моје су руже чекале госта,
што никада дошао није
и сад је свака пригнула главу
те са стидом бол свој крије;

а задња ластва,
што пролете југу
и последње Снове нам узе...

да Капље, што дрхте на танану листу,
знам руже...
наше су сузе.

ПОД ТРЕШЊОМ

Облак у крету,
ластва у лету,
трешња у цвету

Петолисне хаљине танке
и мале златне круне
принцеца из бајки...

И још не много дана
па сочни, црвени плод.

А твоја трешњево-црвена усна
сочна и врела,
љубавни дах...

Још које лето, још која зима,
па само сиви
пеп'о и прах.

О дај ми усну док трешња цвета,
пролази Младост,
пролазе лета.

Облак у крету,
ласта у лету,
трешња у цвету.

ПЕСМА ЖЕНЕ

Наручја ми пуна, препуна
Још из доба златног Евиног,
Дивљег биља, цвећа,
А косе, густе ми косе,
Још пуне су влажне су росе,
Прадавних људских пролећа.

У оку ми обожавање:
Од Ватре, Змије и Сунца,
Па до Онога Великога,
Што кроз страдања диг'о се,
До највишег Врхунца.

У грлу ми је застао врисак,
Пећине влажних тмина
А у крви носим мркле мраке,
Незнаних прадубина;
У плодова тешкој мојој крви,
Што мистично с бледим месецом кружи

И с њиме мртвим под мојом свешћу,
Блиско се дружи.

У утроби носим:
Песме пустиње,
Жудњу зверова,
Жеђу Живота
Без конца и без краја;
А у оку чежњу далеку
За Нечим, што на земљи зна
Нема му завичаја.

Захваљујући љубазности људи из *Међуопштинског историјског архива у Шапцу* добили смо копије следећих докумената из заоставштине Јеле Спиридоновић Савић:

1. *Поцерју* - песма Јеле Спиридоновић у рукопису
2. Кратка биографија Јеле са списком њених објављених и необјављених дела (на основу овог пописа неко је објавио да се рукописи чувају у Архиву).
3. Кратка биографија Михаила Спиридоновића, оца Јеле Спиридоновић

Ло 106

ПОСЛОМ ДРЖАВНОМ АРХИВУ
У ШАНГУ ОД ЈЕНА СТУДИЈОСОПИСИТЕЛКА

Почерку

Одаскога телефонета
вирине твоје брће нађе у златоу

О декарсе снажни,
некад сине КВ Деми лантуну и сину
слетаним на своје јастуковане носе.

Ле а' козаје вотоо
да и' и сада кинице Чутиго тин носе
на мизантропним релса?
Где је, где је она јаснофаконга дема
која телефонете оге?

Ододоман ботвази, моји девогвасити,
где су они гати кара десно срца...
Кул јам мислиба где дух Анба бунуе
там тем мотра глатим зирено козаје.

И у срцима твојим како кинице тине
твоје дема Куле,
како татко тинице козаје синице
и мн киксе трај нгнун
гата, сивоја меморија:

- Тин каме си декарите дема,
лине тине јоне јерити знамо
и моја муља, јава нано тне рекамо
ко кара губно,
да декарсе дема лану кинице носе
и златоу твоје ланке и носе...

Јена Студијосописителка - Савел

(У златоу:
"Декарсе меморија"
1937г.)

ЈО 106^а

ПОКЛОН ДРИЖАВНОМ АРХИВУ
У ШАНЦУ ОД Јеан Спиридонович-Солска

Јеан Спиридонович - Савић песник, приповедач и есејист, рође-
на је (29-XII-1889) т. ј. 11-I-1890 по новоме, као кћи Др. Мих. Спи-
ридоновића, окружног физикуса у Шанцу. Средњешколско образовање
добила је у родном месту и француском колеџу: у Трсту. Спрема се
приватно за матуру, коју полаже 1908. Философске студије (чиста
философија т. ј. философија и психологија религија као и компара-
тивне религије): у Вечу, Њу-Јорку и Минхену.

До рата је била члан: београдског "П. Е. Н. Клуба." Од ослобође-
ња члан: "Удружења Књижевника Србије."

Сарадник: Срп. Књиж. Гласника; Мисли; XX Века; Живот и
Рада; Летописа Матице Српске; Сарајевског Прегледа; Јужног Прегле-
да итд.

Публикације:

"Са уских стаза", песме С. В. Цвијановић, 1919

"Пергаменти", ист. религ. поем С. В. Цвијановић 1923

"Вечите Чешње", песме С. В. Цвијановић 1926

"Трагике Ниче-а", есеј Библи. Шабач. Народ. Универ. 1934

"Приповетке", Саврем. Срп. Књижев. Задруге 1939

"Јесење Мелодије", песме 1939

"Сусрети", есеји Срп. Књижев. Задруга 1944

"Пергаменти" у целости преведени на италијански и словенац-
чки. Песме превеђене на: француски, чешки, немачки, бугарски и
словеначки.

Необјављене готове књиге:

"Немањини" песме 1941

"Дневник песника-луталице, поем 1942

"Између Сна и Јаве, бајке 1943

"Сусрети II", есеји 1946

"Приповетке II" 1949

"Прах с лептирских крила", одлаке 1950

"Записи правалног Дилије" ДОМАН 1954

Књижевна студија

Пише: проф. др Слађана Миленковић

ФАНТАСТИКА У НАРОДНОЈ БАЈЦИ "БАШ-ЧЕЛИК"

*Српска народна бајка и фантастични елементи
(Баш-Челик)*

Бајку под називом "Баш-Челик" забележио је Вук Стефановић Караџић и објавио у књизи "Српске народне приповетке". Народна бајка "Баш-Челик" је најкарактеристичнија литерарна творевина своје врсте у области наше народне књижевности. У погледу садржаја она показује необично богатство мотива, а уз то има и врло сложену композициону структуру. Основна, тематска и сижејна линија приповетке креће се судбином најмлађег царевића који полази у далек и непознат свет у потрази за својим сестрама, што је као мотив прилично често у бајкама и код нас и на страни. Необично је створена и животна ситуација која нагони најмлађег брата да се излаже опасним подухватима. Отац умире и не објашњавајући разлоге своје предсмртне жеље, наређује синовима да своје три сестре удају за оне који их прве потраже. Кад су некакве невидљиве, стравичне силе, по царевој смрти, затражиле, редом једну за другом три сестре, најстарији и средњи царевић нису хтели да испуне очев аманет, само је најмлађи то учинио.

Пратећи даљу радњу, у једном тренутку стичемо утисак као да је приповедач испустио из руку композицију приповетке, као да се удаљио од теме. Царевићи су тражећи сестре, редом један за другим долазили у тежка искушења приморани да се боре против аждаја, а најмлаћи још против девет дивова и змије отровнице. Кад су све препреке савладали, кад се очекивало да ће бити награђени за моралну и физичку храброст у искушењима, наједном најмлаћи царевих се жени и као да заборавља куда је и зашто пошао. Међутим континуираност радње остварена је неочекиваним обртом. Цар је пошао у лов, а свом храбром зету забранио да улази у неке загонетне дворане. Међутим, радознали царевих је пошао тамо и сусрео се са необичним призором. Тим призором приповетка добија нови квалитет, то је мотив о гвозденом човеку, а у обради тог мотива налази се и веровање у снагу воде. Пошто је водом дошао до своје снаге, незахвални Баш-Челик је уграбио жену свога спасиоца и побегао с њом и побегао незнано куд. Природно је да ће царевих морати да крене у потрагу за женом. Он то и чини, па тиме приповедач успоставља природно нарушено тематско јединство бајке. Успут царевих налази своје сестре, а од својих необичних шурака добија помоћ да савлада гвоздено чудовиште, мада је то успео тек када је лукавством сазнао где се крије необична снага чудовишног гвозденог демона.

Композициона структура приповетке грађена је сталним комбиновањем три детаља. Приповедачу управо то тројство чини основу ког остварује и садржајни и формални склад бајке. Три царевиха, три сестре, три необичне удаје, и увек свако "тројство" је рађено градацијски. Градацијски се мењају сцене описа необичне удаје царевих ћерки за необичне младожење. Кад царевихи почну да траже своје сестре, опет имамо три подвига, такође градацијски грађена. Најмлаћи царевих, чији је подвиг, трећи по реду, најјачи по уметничкој снази, такође и сам има своја три подвига: Техника тројства се провлачи кроз читаву бајку. Царевих три

пута даје воде Баш-Челику и добија три живота а та три живота биће основа за понављање сцене Баш-Челиковог троструког напада на царевића. И тек сада је изнедада поремећено правило о три детаља; царевић жртвује не само три живота, која му је поклонио Баш-Челик, него и свој једини, а то значи да царевић четири пута покушава да отме своју жену. Међутим, у даљем причању не одступа се од броја три: царева жена три пута моли Баш-Челика да јој каже где му је снага. И сцена хватања лисице има три детаља, али они нису развијани, као што нису добили већи обим на три завршна детаља вађења срца лисице.

Оваква структура дела је свакако нужност која проистиче из начина на који се и ствара и чува и прича усмена народна приповетка. Њено стварање, чување и преношење усменим путем изискује чвршћи унутрашњи састав који се не само лакше памти, него који и непосредније делује. Приповетка треба да се исприча у једном даху, а мора бити довољно занимљива да би привукла пажњу слушаоца. Отуда ни број епизода појединих сцена не сме да буде велики, као што и свака епизода мора да има своју сопствену градацијску структуру и свој композициони ток са сопственом "малом кулминацијом". Зато у приповеци мамо неколико врло ефектних места, од којих би свако могло да буде и садржај кулминације, али та су места равномерно распоређена кроз читаву приповетку.

Главна личност бајке је најмлађи царевић, а сем њега имамо два цара, два царевића, три необична зета, уствари опет три цара, и три односно четири царева кћери, а на крају и самог Баш-Челика. Занимљив је поступак народног приповедача у начину стварања и развијања ликова. И кад имају заједнички циљ, ликови у бајкама одступају појединачно и делују усамљено, свако за себе, "међусобно готово и не разговарају, не размењују искуство". Главна личност, најмлађи царевић, је прилично сложена. Он без размишљања слуша очев савет и извршава га. У односу према старијој

браћи он је супериорнији, али је скроман. Он је веома храбар, а уз то веома осећајан, упоран, али и лукав. Међутим, једна његова особина није добра. Он је претерано радознао и ту своју ману скупо плаћа. Изгледа да му цар није скренуо пажњу да не залази у све одаје, он не би ни допао тешкоћа. Само је царева забрана изазвала у њему његову претерану радозналост и он се суочио са оваквим чудовиштем. Царевић је упоран, што је врлина, али има се утисак да није у свему промишљен. Он четири пута на исти начин потпуно срља у пропаст и никако да извуче искуство из тога. Чак и кад му је дошао на ред и сопствени живот, поново је отишао својој жени у намери да је отме од гвозденог демона. Тиме је народни приповедач истакао вредност и значај човекових упорности. Занимљиво је да се царевић негде служи лукавством и то врло вешто, као у сцени кад погуби дивове, али касније не уме да се улукави. Тек су га шураци научили како да превари гвоздено чудовиште.

По уметничкој снази иза царевића се налази Баш-Челик. У њему као да је наш приповедач сјединио гвозденог и воденог демона. Најупечатљивије је описан у оковима и касније у борби са војскама змајева, соколова и орлова. Баш-Челик је негативан лик јер свом ослободиоцу за доброчинство враћа незахвалношћу, мада мисли да се искупио што му је поклонио три живота. Суров је у обрачунима са својим противницима и без размишљања посече свог спасиоца.

Литература

- Лакићевић, Драган (1986). *Природа усмене књижевности*, Нови Сад: Братство-јединство.
- Латковић, Видо (1967). *Народна књижевност*, Београд: Научна књига
- Миленковић, Слађана, (2007). *Дете и књига*, Сремска Митровица Висока школа струковних студија за образовање васпитача.
- Мишић, Зоран (1976). *Критика песничког искуства*, Београд.
- Стефановић Караџић, Вук (1986). *Српске народне бајке*, Београд: Рад
- Цвитан, Далибор (1970). *Права и лажна фантастика*, Нови Сад.

Индијска поезија | Дебејсиш Парашар

Дебејсиш Парашар (Debasish Parashar) је песник, певач, текстописац. Његове песме су објављене у многим часописима и преведене на неколико језика. Његова дела су уврштена у светске антологије као што су *Одакле сте?* (*Where Are You From?*), *Јабуке старог храста* (*Apple Fruits of an Old Oak*) и *Маслачак у вази са ружама* (*Dandelion in a Vase of Roses*), све изашле у Америци. Песме су му изашле у књизи *22 вагона*, (Србија, 2018). Оснивач је и главни уредник часописа *Advaitam Speaks Literary*.

Живи у Њу Делхију где предаје енглеску књижевност као доцент на Универзитету у Делхију.

ОСНОВНО ПРАВО НА САН

замисли да си мало чудан и
да сањаш о жутиим рекама
где сакупљаш листове чаја уз мелодију страствене Ерху
музике
у срцу сиријског детета замисли да верујеш да њене сузе
летећи самураји могу поплавити пиринчана поља злата
претворити у поморске путеве свиле древне као нада

путевима свиле од суза пловиш на малом броду од
Куенминга до медитеранских обала
љубећи континенте самоће
да ли грешиш?
нимало
имаш основно право на сан
природно право да сањаш

Замисли да слушаш опуштајућу композицију шпанских
гитара
лежиш на кревету од прозора светла су угашена и
напољу је магла
тонеш у сан складне мелодије вечери са свећом из 90-их
осећаш чврсто да би и даље могао живети ту невиност
да ли грешиш?
нимало
имаш основно право на сан
неотуђиво право да сањаш

Замисли да је бурна ноћ а ти пловиш путевима свиле од
суза
на твом малом броду наилазиш на продавца снова који
носи опало лишће тражиш сан а он нуди дланове
држиш га за руке и плачеш
да ли грешиш?
нимало
без зноја и крви и суза
нема права на сан

као трогодишњак вриштао сам кад бих сањао лептире
нисам могао толерисати те интензивне снове будио бих
се у сузама уморан и престрављен видео сам снове како
израстају у речи и лептире у облику мачева
лептири са ивицама мача могу те преполовити

моји снови су били чудни твој сан ће бити другачији без
обзира на све имаш основно право да сањаш другачији
сан неутуђиво и природно право на сан баш као и твоје
право да дишеш
имаш право и да сањаш

О ОБЕЋАЊИМА, ТРЖИШТУ И СЕЋАЊИМА

1.
Боље не покушавај
Да импресионираш
Својим јадима
Живот има неколико шупљина
Које треба да буду празне
2.
Твоја обећања су листови
У шуми листопадној
Плодни у јесен
Иначе зелени
3.
Да се сећањима управља
Потражњом и понудом
Мислим на тржишне силе
Сви би генији били обични
Све историје линеарне
Пошто нису
Значења могу бити метафоре.

MEA CULPA

изгледала си ми јуче познато као да си главни акорд
Це на мојој гитари иако ретко свирам ових дана прсте су ми
опекле далије које сам убрао из твоје баште семе сам
њихово посејао у својим очима за моје будуће синове и
кћери да уче како је чудно кад не познајеш своје корене
како чудно главни акорд Це звучи у сезонама без љубави
изгледала си ми јуче познато

замисли да си била странац рекао бих здраво ти не би
рекла ништа само би твоје обрве певале године као
неукусни сопрани
у разбацаном хору носталгије
а ја бих фантазирао у свом дубоком баритону о
заборављеном свету брда и река у твојим пољупцима

замисли како би било чудно да смо страни странци
након што смо једно другом со пробали стискали ребра
окусили сузе и крв нам текла заједно у венама
коју су гајиле звезде љубави
јучерашњи дани су таласи које знаш
у којима изгледаш тада познатије него сада
јер истина је да си јуче изгледала познато

замисли да и ја ћутим као ти
(јер једине ствари које си изговорила биле су далије из
твоје баште!)
потпури у тегли у мојој дневној соби за хиљаду учмалих
зима замисли да ти обећам
да свежим их очувам и после моје смрти
за године које долазе
да ли ће звучати чудно?
не више од тебе али истина је
изгледала си јуче познато

• *С енглеског превела и биографију песника приредила
Данијела Трајковић*

Руска поезија | Олесја Николајева

Олесја Николајева

Песникиња, прозни писац и есејиста. То је аутор са веома израженим православним доживљавањем света.

Рођена је 1955. године у Москви. Пошто је била кћерка песника Александра Николајева, расла је у књижевној средини, те није зато чудно што је стихове почела да пише већ у основној школи.

Олесја Николајева је завршила Институт за књижевност "А. М. Горки". На истом институту од 1989. ради као доцент. Удата је за свештеника Б. Вигиљанског, критичара.

Живи у Переделкину.

Своје радове објављује у часописима, алманасима и антологијама. Од књига објавила је 10 збирки песама, 4 књиге уметничке прозе и три књиге есеја.

БОЖИЋНА ПЕСМА

Пустња је већ вертеп Њему спремила
а небо звезду ужегло. Пастири су ватру распирили
и хлеб распоредили. Мудраци су на пут кренули,
а праведници су се у паклу узнемирили.
Као да им се причинио неки виноград блистави,
и они су се на колена спустили пред Царем његовим и
рекли:

благослови. А Он је умирућима од љубави
дао да најблаженије грожђе окусе.

Звезда је све својим златним одсјајем залила,
а магла велом покрила.
Много је анђела стало на врх тајанствене игле
која је небо уз земљу пришила.

И пружице су се лествице од седмих небеса,
од почетка и краја времена
до ове суве земље са ветровима наготовс,
до ових бесплодних суза, до овог мртвог камена.

И свако је почео да мисли шта да на дар принесе
Детету, Човеку мука и страдања.
Пећина је рекла: животиње у топлом крзну,
пустиња је рекла: колевку мојих таласања.

Злато, тамјан и смирну - рекли су мудраци.
А небо: звезду.
Сиротињско огњиште - жар.
Пастири - своје ликовање.
Ирод је рекао: смрт,
а срце моје: мене,
мене принесите на дар.

ПОВОДОМ СМРТИ ОЦА

Тата, ти више нећеш морати да се на овој земљи
мрзнеш и клизаш,
да смрзнуту беживотну сузу са трепавица скидаш,
да због ветра свој смешни шешир на чело намичеш
и нагињући се напред, у сусрет њему идеш.

За тебе и за покојника слатко је и радосно молити се.
испуњен благошћу, ти си сигурно тамо где су
– страшно је то и казати –
твој анђео и твој Спаситељ и лично - Серафим Саровски,
коме те је на старање предала моја мати.
О овом земаљском болу и неземаљској лепоти
теби – најскрушенијем Александру –
ове ћу речи упутити:
сличан рододендрону или олеандру
у разноврсној башти био си, тата, ти.
А када и мене понесу једном одавде
у мртвачком сандуку,
ти, који си у великом страшном рату изгубио руку,
одједном ћеш из беле одежде две руке пружити:
обе ће у сусрет мени раширити загрљај твој блажени.

*С руског превела и биографију песникиње приредила
Љубица Несторов*

Василиј Кандински

Украјинска поезија | Ала Миколајенко

Ала Миколајенко, (17. децембра 1990) поета, прозаиста, новинар, уредник, веб-дизајнер.

Објавила збирке песама:

• *Корекција вида*

(*Корекція зо-ру*) 2013

• *Напрстак за вештицу*

(*Напе-рсток для відьми*) 2013

• *Потамнела вода*

(*Затемнення води*) 2016.

Објављује у многобројним књижевним часописима. Песме су јој ушле у неколико антологија и алманаха.

Превођена је на белоруски, јапански, енглески и пољски.

Има већи број награда. Међу најзначајнија признања спада награда председника Украјине младом поетском ствараоцу.

Члан је Националног удружења писаца Украјине.

МЛЕКО СА ПАВЛАКОМ

"Преко прага прекорачи десном ногом", -
подучавала нас је, некад давно, бака,
када би, после доручка, сестра и ја излетале на улицу,
сударајући се при том на прагу.

Исто тако негде су полетали ластва, или врапчић,
кад би испали из гнезда.

Ми би вукле ту птичицу цео дан са собом,
а предвече би је остављале у врту.

Ко зна да ли ју је могла покупити мати,

али ми смо у то свето веровали:
проседевши негде у буџаку десетак минута,
ми је никад не би нашле
и, радосне, пожуриле би,
пунећи прегршти киселим јагодама,
да пијемо топло млеко с павлаком:
ко зна, куд се из наших костију део тај калцијум?
Уз то смо се кљукали прегрштима витамина;
ако то нису биле сочне црвенолике трешње,
онда су биле скоро црне презреле вишње
или црвене и жуте рибизле,
од којих је бака лепила кнедле.
А на све то би смо с таве помеле кромпирачу –
па ко ће је јести из тањира?
И могу ли млеком мирисати куповни колачи
као бакине лепиње?

Те нежне подуке и топла јела и данас
зауостављају у грлу млеко из пакета
и не дају ма како прелазити преко прага.

АНЕСТЕТИК

Кад би хтео неко да ме напоји пићем против прехладе,
јер у имунитету, који се нагутао витамина,
није туга, већ тугица, тугуљица.
Намрштивши се, симулира незаштићеност,
симулира погоршање лење непокретности,
симулира повишење температуре –
имунитет у имитацијама.

Кад би хтео неко да ме напоји топлим чајем
од мајчине душице и камилице
и умога у топло ћебе.

Ко још данас испуњава жеље?
Ко још данас чита песме?
Ко још пије чај од мајчине душице и камилице?

* * *

нећу да идем заборављеним стазама,
сивим, прашњавим...
моје су стазе – посуте цвећем пурпурним,
орошене прозирним капљицама кише...
можда, да идем у поље четвртком...

нећу да идем у живот под једним сунцем,
сјајним, вечитим...
видим у локвама хиљаде сунаца,
гомиле идеја блиставих,
можда, да подижем главу увече...

нећу да останем сама са инертним,
тупим, неактивним...
мој је сапутник ћутљиво-говорљив,
мобилно-приручан, замишљен...
можда, да одгајим себи неког...

нећу у живот сама са заборављеним сунцем,
досадним због прашњавих зрака гласова...
мој сапутник посипа локве цветовима,
да ороси латице идејама променљивим...
можда да подигнем главу – небо после кише је чисто...
можда ће неко мене одраслу одгојити на крају...

(2009)

•С украјинског превео и биографију песникиње приредио
Јарослав Комбиљ

Енглеска поезија | Кејт Гарет

Кејт Гарет

(Kate Garrett) је рођена и одрасла у Охају 1980. године, али се преселила 1999. године у Велику Британију, где и сада живи. Њене песме су објављене у многим часописима.

Уредник је часописа *Three Drops from a Cauldron* и *Picaroon Poetry*.

Издала је једну збирку песама *Никад нисте видели овакву судбину* (*You've never seen a doomsday like it*, 2017), а њена следећа збирка *Губим интересовање за звук петрихора* (*Losing interest in the sound of petrichor*) излази почетком 2018. године.

ЦРНООКИ

Послаће ти грешком поруку упућену његовом пријатељу,
говорећи да је превише, да је понесен, а да си и ти.

То већ знаш. Ћутиш. Избришеш.
И идеш код њега, он свира клавир

за тебе, а пољупци су неугодни, али његове руке
у сваком случају лутају. Не знаш зашто си дошла.

Водила те аурора, где улична светиљка обасјава зимску
улицу,

када је хладно, а Лондон мирише

на смрзнуту храну за понети и мрак пада већ у пола
четири.

Његове очи су као угаљ пре него што сагори

искре црне светлости које се крију када љуби твоје усне –
каранфилић

и морски орашчић. Не желиш да видиш краткодневницу.
Није те брига

за сунце. Те вечери је окренуо главу према истоку;
већ си могла да осетиш његову празну наклоност у
атмосфери,

смрт тамне звезде пре њеног рођења.

СРЕЛА САМ ТИНК У БАРУ У РАЈУ

за Тару

Када спавам она још увек постоји.

Њено је лице светло попут брескве
и више него да су је уштинули.

Моја пријатељица је тетовирани холограм који ме чврсто
грли и каже да јој је драго што ме види

и како јој је жао што нећу бити њена деверуша
јер венчања неће бити.

Нећу јој рећи да се предомислио када је отишла.
Већина људи то чини када одеш на начин на који је она.

И каже, једва чека моје венчање, везице су спремне
на њеном корсету, а чизме се сјаје.

Доводи своју омиљену љубавницу, вилу у сукњи
од коже и тартана, закривљену у струку и иза кука;

ова је чини да се осећа живљом него икад.

Овде сам све време, каже она, док музика експлодира
кроз облаке црне светлости – ниједне харфе на видику –

и још каже да би ми се допали њени нови пријатељи,
јер су прави анђели.

НА ДРУГОМ ПЕРОНУ ВИДИШ СЕБЕ

и ниси баш најбоље - Кети
довучена из мочвара, заробљена
његовим флуоксетинским очима,

убеђена, док возови долазе и одлазе боље од сатног
механизма, да сте делили његов кревет
само још једном грозница би престала

обећавајући, ако се твоја кожа сретне с његовом
покушаћеш да га волиш, онолико колико си га икад
волела.

• *С енглеског превела и биографију песникиње приредила
Данијела Трајковић*

Трагом писаца

Пише: Милена Ћировић

ВОЈИСЛАВ ИЛИЋ МЛАЋИ | ОД ГРЕХА ДО КАЈАЊА

Живот и рад су хазардна игра и губици, епохе и катастрофе. Било да се човек игра животом или живот човеком, пуцају и кидају се мисли и осећања, живци, кожа и месо, стварају се углови, чворови, ожиљци. Тренутак који је заслужан за лирске песме Војислава Илића Млађег, које ће Богдан Поповић унети у своју *Антологију новије српске лирике*, је жиг песниковог живота.

Године 1877. Јован Илић, свештеник у Ореовици, добија прво дете, сина, којег крштава именом Војислав. Одгаја га у духу православља са вером у Бога, човека и свој народ. Школује га у Крагујевцу, а у време када му се син одлучује за Правни факултет, са већ вишечланом породицом се сели у Београд, где је добио место пароха у цркви Светог Марка и бива прота двора за време обе српске династије. Током студија Војислав се заљубљује у *лепу протину кћи* Милоша Симоновића, Даринку. Љубав према девојци пуној чедности, је нарастала и обоје

занесени верише се, мада су били студенти, а по завршетку студија су се венчали. Срећа их је обгрлила на свим животним пољима и Војислав добија место судског писара. На почетку свог радног искуства морао је да ради у више варошица, све док се 1905. године нису настанили у Алексинцу. Срећу је употпунило рођење девојчице, која би требало да, као најјача карика, заувек и засигурно веже млад брачни пар. Међутим, у срећу се човек не сме уздати нити јој поверити своје наде, јер зна да изда, да окрене леђа таман кад јој се препустиш. У тој години зла коб неопажено се увлачила у живот овог младог брачног пара. Даринка добија посао учитељице у близини Црног Тимока, у месту Криви Вир. Не желећи да остане домаћица, са кћерком се пресељава и живот наста-вљају раздвојено, виђајући се повремено. Војислав тешко подноси њихов одлазак, топлину дома хлади празнина и оглувела тишина без дечијег плача и смеха. Након три месеца заувек губе своје чедо, њихову Јулију. Брачни односи су им поремећени што због смрти детета, раздвојеног живота, али и Илићеве све јаче љубоморе, јер му никада није одговарала на писма. Како се у паланкама ваздан све о сваком знало, тако се и у овој, кривовирској, сазнало за романсу Даринке и њеног колеге, наставника виолине. По режији животној, приликом доласка Илића жени у посету, возећи се кочијом, од непознатог сапутника чује ту, за овога сензационалну, причу. После извесног времена добија Даринкино признање које је почетак краја једног младог живота и жиг будућег проживљеног доба. Познати Илићеви радови с разлогом су означени као одјек тешке породичне трагедије. У песми **Ноћна свирка** песник представља свој доживљај жениног неверства и зов љубавника */Дођите амо лепа млада жено, Да сркнете љубав сред ноћнога мира! Не бојте се ништа! Јер има далеко Од вашег мужа до Кривога Вира/*. Не желећи да превару препусти првом изазову, кроз песму казује њено колебање у ком налази трун оправдања */Да ли да иде? А прошлост? А верност?/ Зар да заборави на оног човека/ Који је на њеним*

*груд`ма сањао небо/Зар све да згази?/ Међутим, свесно учињен њен грех истакнут је молитвом, коју поистовећује са њеним признањем /"Опрости ми, Боже!" Погледа у ноћ и отшкрину врата/. Један сукоб био је кобан по Даринку. Разјарен, љубомором доведен до безумља, Војислав извршава погубни чин пуцајући из пиштоља у жену коју воли. Драму описује песмом **Из једне шетње**, у којој се, пред злокобни тренутак, наслућује његов предлог да му се врати, говорећи јој /Хајдмо" - ја рекох - Тимоковом врелу/ Ту ћемо сести/ и сањати снове/ али и њено противљење /"Не" - рече она - "Страшим се тог врела"/, и његово упорно убеђивање /Ал`драга" - рекох - "пут је тамо стрмен"/. Међу последњим строфама јасна је његова изгубљена нада у њен повратак, као и извршење злодела /Залуд је враћах! Гвоздено упорство Сјаше из њеног зажареног ока; Док на по пута јогуница лепа, Суста и клону...и даље ни крока/. Увидевши шта је учинио, црна јата суморних мисли населише му очајну душу. Пожелело је да заувек нестане, а на који начин говори нам у поеми **Над извором Тимока** /да крв источим своју/. Попевши се на стену, чекао је тренутак своје вечности, посматрајући у свом клонулом уму раздобље проживљеног, којег постаје свестан тек када му полако живот истиче /О, ал је сладак, привлачан живот Уочи саме смрти./*

НАД ИЗВОРОМ ТИМОКА

Раздрљен, сломљен, разбарушен
На стени сам високој.
Сумрачак, мутно праскозорје,
Јутарњи мир и покој.

Беспутна врлет, хаос стења
Где која прска биљка
Доле река, млин.
У млину туробно сја светиљка

Све блеђе, блеђе, већ ће да згасне
Још тренут, секунду коју
Па ће ишчезнут заједно са мном
Чим вене своје раскинем страсне,
Чим крв источим своју.

Ко чежњих дрхтај чаробних жица,
Ко рајска мелем, струја,
Чује се благо вескање птица
И сладак пој славуја.

Уз тај пој милових некад
Пун страсна огња жива,
Не слутећ да се у купи сласти
И капља жучи скрива.

Уз тај пој некад имадох с њом
И мио час и убав.
Уз тај пој стекох, уза њ
Нек сада и своју погребем љубав.

Отпојте птице, звонко отпојте
Дирљиво сетну коју
Да препун звука заћутим вечно
Кад крв источим своју.

Сеоске моме на извор журе
Обалском травом меком,
Чује се песма праћена смехом
И котла тупом звуком.

Младост златна, ти зрачна слико
без иједне црте грубе,
доба кад душенесвесно жуде,
а срца кроз сан љубе.

Ти још и не знаш под цветним велом
Који ти видак скрива
да наша љубав привидно дивна,
често и друкча бива.

Данас је срећна, безбрижна, ведро,
А сутра тужи, чезне.
Некад се кити венцима ружа,
некад у крв огрезне.

Сељанке витке, девојке красне
Отпојте песму коју
Док будем вене раскидо страсне
Да крв источим своју.

Ето и сунца, кроз застор рујни
Крајичком ока гредану
Како је дивно у своје биће
У душу своју жедну примити светлост
Коју не може ни сами гроб истрти.
О, ал је сладак, привлачан живот
Уочи саме смрти.

Сунце, о сијај не још за дуго
Пусти мелемну, топлу и благу
Још само зраку коју,
Док будем тупим сечивом струго,
Док крв не распем своју.

На самом крају овај несрећни песник дочекује нас песмом **Звони** у којој је описан тренутак када га жандари проналазе и одводе, али у којој износи осећај кривице и чемера који изједају његово срце /*Сумње и молбе, гњев, немирну радост – Све сам сад глед`о у тами за собом; И једну бујну,*

вероломну младост, Почету песмом, завршену гробом! / Био је осуђен на само 6 месеци затвора, као неко ко је изазван, јер љубоморни мужеви-убице нису строго кажњавани, нарочито ако је жртва била "неморална", у складу с патријархалном природом тадашњег српског друштва. Док у затвору окајава и жали за вољеном, он, који је одрастао уз вечерње службе посвећене Богу, са молитвама легао, судба му на крст стави терет смртног греха. Никад није себи опростио учињено. У борби вечитог кајања и оправдања, на крају овог циклуса је песма **Отровни цвет**, у којој описује Даринкину девојачку чедност лепотом цвета /*Нашао сам љупки и стидљиви цвет*/. У њој црпи сећања на прве, очаравајуће дане проживљене при сваком сусрету са Даринком, на осећај да је баш она његова, изговарајући стихове /*Он је створен за те, Запој га нежно соком жића свог*/. Међутим, у другом делу песме као оправдање своје кривице, узима да је обманут спољашњом привлачношћу цвета /*Ал једном грлећ убав цветак мој, Завирих дубље у сјајну му круну, И љуту гују опазих у њој*/, и као узрочно-последична веза таквог сазнања, јавља се крајњи исход /*Процвилех горко и ногама згазих Мој лепи, нежни и отровни цвет*/, покушавајући да ињен грех стави на исти тас правде.

ОТРОВНИ ЦВЕТ

У дивној зори прамалечних дана
Ко сунце љупко обасјава свет
Под густим сплетом мирисавих грана
Нашао сам љупки и стидљиви цвет.

То беше цветак невиђен од људи
Надземна нека непојамна чар
То беше цветак што заносно буди
У души пламен, а у срцу жар.

Ко да га озго, где се звезде злате
Случајно доле упустио Бог
Рекав ми тихо: "Он је створен за те,
Запој га нежно соком жића свог".

Љубљаху га силно у заносу пуну
Ал` једном грлећ убав цветак мој
Завирих дубље у сјајну му круну
И љуту гују опазих у њој.

И ја је гледах где јед смрти бљује
И грозећи се тад познадох млад
Да на обмани човек срећу снује
Да је истина скоро што и јад.

Златну нит снова покидану спазих
И омрзну ми варљив живот клет
Процвилех горко и ногама згазих
Мој лепи, нежни и отровни цвет.

Дакле, у његовој поезији уочава се хронолошки свеобухватни низ догађања и доживљаја сопствене трагедије. Песме је писао и као младић, али не тако болне, уверавајући нас сада да *трагични утисак није толико у стиховима, колико у ономе што је иза њих*¹. Истовремено, пишући песме проживљеног садржаја, по принципу реципроцитета ослобађао је душу чемера као баласта, а тиме изнова оживљавао успомену на злу коб. Песме **Ноћна свирка**, **Из једне шетње** и **Звони** познати књижевни критичар тог доба Богдан Поповић уврстио је у своју Антологију. До тада осредњи песник, који је, као и сви песници, преводио и објавио књигу преведених песама, дотакнут личним суновратом досеже песничке висине.

Живео је у периоду српских војевања почев од балканских ратова све до 1944. године, када је умро. Припадао је више монархистичком режиму, те је његова популарност била на врхунцу до Другог светског рата. Његова поезија је после 1907. године, када је објавио збирку песама претходног циклуса, углавном патриотски-родољубива и државотворна. Песме и поеме овог жанра, дакако, изашле су из правог поетског немира, из праве потребе да буду казане, описујући живот српског ратника, стварајући слику саме битке у којој су се нашли млади људи, остављајући родитеље, жену, децу, њиве. У њима су преливи из осећања наше народне традиције и историје, традиције поноса, народног завета, непрекидних борби и устанака. У Балканском рату, у дефинитивном обрачуна с Турцима на Балкану, дигла је на ноге Србију чиста свест, топла љубав и примерна готовост целог народа. Србија је тада била морално војнички пример и углед. Нико није изостао са свирепих дужности. Управо Војислављева песма **Војников опроштај**, коју је писао током Првог балканског рата, у стиховима */Збогом оче! Збогом, мила мати!/Збогом ружо, скоро узабрана, Збогом љубо, сунце мојих дана/ Чувај љубо успомену моју и мој образ и синчића мог/ Збогом брда и пољане травне, Збогом горе, српске горе славне/ јасноозначава спремност будућег војникада подреди свој живот и све што му је драго, отаџбини, без наде у повратак. У песми **Војничко писмо** у почетним стиховима */Очајничка битка... Крв.. Оружја звека.. Поклици.. Плотуни.. Урнебесна јека.. У топовском огњу брда и планине разривене пламте/* може се чути заглушујућа битка, осетити подрхтавање тла од силине топова и топота под јуришем војске у задимљеном брду на коме се мешају мирис крви и барута. Читаоца упознаје са појединцем, као представником сваког погинулог војника:*

Погођен у срце зрном из шрапнела,
лежи блед, осмехнут, крвава одеда,

а војничко писмо још непрочитано
једним му крајичком вири из шињела.

Мајчино писмо, пуно дрхтаве наде да ће се рат ускоро завршити и да ће се вратити жив. Потреба да се њиме поноси као храбрим војником, неокаљаног морала, је опет стављена изнад вредности живота /*дођи, али часно уздигнутог чела, да те могу с диком мојим сином звати*/. И у песми **Мати и син** осети се искрена емоција, достојанствена лепота чистог језика и јасног казивања. /*Шта ћеш старка овде, где куршуми лете / Тражиммога Јову, моје мило дете и носим му лепе чарапе шарене*/. Илићева спрска Мајка храброст је јаког карактера, црпи снагу пред сином и уместо суза и природно очекиваног, видљивог бола на лицу, она га с поносом благосиља.

"Како наши дома? - пита син полако.
Шта те нагна, нано, чак догде до мене?"
"Здраво су. Не брини. Ја дођох, тек тако...
и носим ти, ево, чарапе шарене.

Да ти их навучем, дед` овамо брже
Носићеш их с диком, нек је слава Богу."
– па покривач диже, ал' се хитро трже
јер спази патрљке – одсечених ногу.

Но, уздржа срце да бол не потече
и не даде сузи да из ока кане,
већ покривач спусти и с поносом рече:
"Жив ми био синко, и срећне ти ране!"

Као песник реалиста извор књижевних идеја налази и у догађајима који су обележили Први светски рат. У песмама **Заветна жеља др Рајса** и **Комад хлеба** сликовитим језиком уноси сегмент страхаота, трагедију младог живота,

која није јединствена, већ свеобухватна за време преласка српске војске преко Албаније.

Новембарска студен. Хучи Дрим у ноћи.
И док јата врана круже у висини,
Млад коњаник један, остављен, без моћи,
Лежи украј пута, врху на планини.

Полусмрзнут, гладан, усред снега ладна,
Беспомоћно чека да га смрт покоси.
Из снега му вири само рука јадна,
Ко да кору хлеба, умирући, проси.

Ратници...јунаци...ко на пратњи кобној,
Корачају тешко у бескрајном низу,
Снуждени и мрачни, у тишини гробној
Један од њих само приђе сасвим близу:

Кад виде младића он узбуђен стаде,
Два пут је, у сумњи, тужно главом ман`о,
"Синко, ево хлеба! - рече му и даде
Па још већма снужден, прође полагаано.

И док снег албански провејава лако,
Завејани дечко, усред снега густа,
Држи хлеб у руци и почива тако
Немоћан да руку принесе до уста...

Његови стихови, одабрани на државном конкурс, уклесани су на мермерној плочи величанственог маузолеја на српском гробљу Зејтинлик у Солуну на две плоче и на каменом грчком крсту изнад улаза у крипту. Многи су мислили да ти стихови припадају познатијем песнику, имењаку Војиславу Илићу. Осим имена и презимена, имали су и средње

слово исто, те је песник – власник стихова на спомен плочи,
додао свом имену Млађи.

Незнани туђинче, кад случајно минеш
Поред овог светог заједничког гроба,
Знај, овде су нашли вечно уточиште
Највећи јунаци данашњега доба!

Родитељ је њихов: храбри српски народ,
Горостас у светској историјској војни,
Који је све стазе искушења прошо
И чији су борци, дивљења достојни!

Падали од зрна, од глади и жеђи,
Распињани на крст, на Голготе вису,
Али чврсту веру у победу крајњу
Никад, ни за часак, изгубили нису...

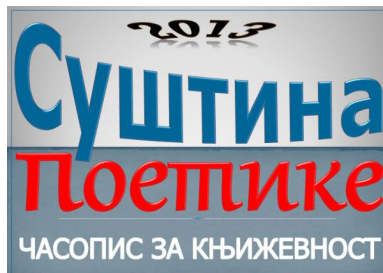

После Другог светског рата, у Југославији без краља, са Црквом у мишјој рупи и са радикално редефинисаним националним питањем, за Илићеву родољубиву и државотворну поезију није било места. Његови лирски стихови остали су у оптицају захваљујући *Антологији* Богдана Поповића. Само стваралаштво Војислава Илића Млађег наилазило је на опречан пријем у јавности и код књижевне критике. Док га Скерлић, као визионар и неко ко глорификује истину, оцењује прелазном оценом */Илић је песник без великог талента (...)/* Али, све је то улазуд! Утисак остаје, и он је, у својој трагичности велик и силан(...) Из тог узрока, што су искрене имаће успеха код данашњих српских читалаца, којима је додијала лаж², док је за Радомира Костантиновића и Симу Пандуровића превасходно дворски и гробљански песник са видним националним опредељењем.

У Србији овог века постепено се формира уверење да је Илић један од класика српске књижевности, који је био жигосан и бојкотован под комунизмом и тако неправедно заборављен. Објавио је четрдесет књига, радио у Апелационом суду, а касније, све до пензије, био инспектор у Министарству правде.

1 Јован Скерлић / *Писци и књиге* / Просвета / Београд 1964.

2 Исто

Критика

Пише: Сања Живковић

ЉУБАВИ СРПСКИХ ПИСАЦА | ЂОРЂЕ ПОПОВИЋ

Опште је познато да је одувек било интересантно питање ко су људи у које су били заљубљени велики уметници и колико су они утицали на њихово стваралаштво. Ђорђе Поповић се њиме бави у два тома књиге "Љубави српских писаца" пратећи период од једног века (од друге половине 19. века до прве половине 20. века), тј. српске књижевнике који су стварали у поменутом периоду. На врло интересантан начин, аутор нам је пружио увид у најинтимније сегменте из живота тридесет два ствараоца, непрестано се крећући линијом између реалног и уметничког.

Технички гледано Поповић је приче поређао у сваком тому засебно хронолошким редом на основу године рођења књижевника којима се бавио. Приметно је и да је у сферу интересовања подједнако укључио и оне о чијем се животу зна много, попут Лазе Костића, Боре Станковића, Диса, Симе Пандуровића, али и оне, чије су интимне биографије биле готово непознате попут Нестора Жучног, Стевана Луковића, Бранимира Ђосића. Оно што је заједничко свим причама јесте да су обликоване попут приповедака и да свака од њих садржи сведочанство савременика или потомака писаца о којима је реч. Оно што је интересантно јесу пропратне фотографије од којих се многе не могу наћи ни на једном другом

месту, јер је аутор до њих дошао захваљујући личном пријатељству са књижевницима блиским људима. Овим поступком дело добија на веродостојности и постаје аутентично сведочанство једног времена. Треба истаћи и да се поред осврта на љубавни живот књижевника, аутор бавио и пријатељствима међу уметницима и тиме показао да су сви они заправо чинили једно велико друштво, међусобно повезано у размаку од једног века. Скоро деведесет посто прича почиње анегдотом, која најбоље осликава личност онога о којем се говори. Са друге стране, свака прича је посебна по себи, о чему сведоче наслови, који представљају њихов мото. Они имају за циљ да заинтригирају читаоце и изазову их на даље читање. Тако ће се у првом тому пред њима отворити свет *неспокојних ноћи* Лазе Костића, *лепих снова* Велимира Рајића и *карловачких јутрења* Радоја Домановића; поставиће се питања: *Ко је заборављена Швабица* Лазе Лазаревића, *ко ружа* Милорада Митровића, *ко заборављена госпођица* из сонета Милутина Бојића, а *ко власница бисерних очију* из пенсиштва Симе Пандуровића. Такође, Поповић ће испитати како је *пропала проси-дба* Стевана Сремца и како је то утицало на његово ставралаштво, те *ко су музе за четири баладе* Војсилава Илића, како је изгледала *мачванска идила* Јанка Веселиновића, а како *чаша жучи* Нестора Жучног. Кроз ово дело зачуће се и *сетне виолине* Милана Ракића, *романсе* Милутина Уско-ковића, *јесења кишна песма* Стевана Луковића, али и *акорди живота и смрти* Стевана Луковића. Своје место у причама наћи ће и *теза о љубави* Јована Скерлића, *утопљена душа* Владислава Петковића Диса, као и призивање јесени његовог друга и песника Милорада Петровића.

Други том, који није хронолошки наставак првог, већ враћање на почетну тачку и средину 19. века, заправо је део који са првим чини слагалицу и то тако да би се приче међусобно могле наново склапати и чинити нову целину. У њему Поповић показује како је *покошена идила* Бранимира

Ћосића, а како *невесео живот* Данице Марковић. Читаоцима се даје могућност да се упознају и са Косаром Милована Глишића, Милицом и Љубицом Симе Матавуља, Станковићевим *Коштанама*, Милком Петра Кочића, *Ђулићима и увеоцима* чика Јове Змаја. Такође, показује се и Нушићева шаљива природа, који је са сопственом свадбом направио пошалицу, али и *туђа посла* Момчила Настасијевића. Овде се отвара и *свет девојачких бехара* Алексе Шантића, *прошлости и сапутништва* Исидоре Секулић, док се чују *банатске песме* Душана Васиљева. Аутор поставља и питања судби-нских сусрета који се нису морали догодити у животу Вељка Петровића, али и значају топличких бреза у ствралаштву Рада Драинца.

Треба напоменути и то да је на крају оба тома дат преглед кратких биографија људи који су били главни извори информација за састављање прича, чиме се дефинитивно потцртава да ова књига није измаштана и да је њен значај изузетан.

Из свега наведеног може се закључити да, иако настала давне 1970. године, ова књига успева да превазиђе временску дистанцу и да се приближи читаоцима скоро пола века удаљеним од њеног настанка. Својим стилем, врло лукаво Поповић нас снабдева мноштвом информација, које се захваљујући стилу урезају у свест, али и изазивају на даље трагање. Другим речима, иако није књижевно дело у правом смислу, оно подучава и забавља, остварајући тако крајњи циљ уметности!

Из расејања | Милена Вукоје Стаменковић

СЛОВА

Пријатељима
разбацаним по свету
набацујем слова

Да не забораве
играчке детињства
светлосне улице
километарско ходање
док смех не однесе
умор са отежалих ногу

Уплетене руке
спремне да полете
Газелом
која спаја два дела града
Једну чашу куваног вина
испијену
док се трг
који сада носи неко друго име
окреће у глави

Ал'
све је теже
Слова не могу
да стану
Тамо
где мисли побегле
владају
Спорост њихова
против
Тока заборав

БЛИЗАНЦИ

Као близанци
Боравимо једно у другом
Ти – љубав коју имам
Ја – твоја обала

Осмехом додирујем ти кошуљу
Спада моја хаљина

Измешани телом и мислима
Износимо векове
Душом једног пољупца
Годинама сраслим у прстен

Вруће је
Свет и срце
Изван мене

ЋУТАЊЕ

Са ветром не разговарам
Престах да му шапућем
Не обавија ме више
Лаже
Не свраћа
Студен му из костију звоца
Разговор у другом колелу спава
Снег доноси

Мени и њему
Путеви завејани
Облак нам спава

Иза месеца
Кошуља његова бледи
Затварам прозор

ЧЕКАЈУЋИ

Чекајући
Уплових у луку
Обриси велеграда
Распршени су маглом
Нестварно
Несвесно
Хватам музику речи
Лелујаве сенке
Буде се
Устају
Снови
Неспремни хрле
Дајем им сат времена
Да се окупају
И умивени стану преда ме
Само такве хоћу их

НАВИКА

Често
Бежимо
Док снови
Умиру у нама
Располућени
Обезглављени

Сами
Хаље им кидамо
Поткупљујемо друге
Лажући себе

ИЗМЕЂУ

Године слажем
Као перле
У кутију
Добро скривену
Сабирам улице
Што говоре
Упијам људе
Што нестају
Док на путу
До куће
Спотичем се
О камен
У себи самој

САМОЗВАНАЦ

Написах стих
Поцепах га
Поједох

Сад у мени
Вришти
Пуца
Себи слуга

Мени господар

Песник самозванац
Јауче
Не оставља на миру
Следи свој пут

ЖУДЊА

Неоткривено јаје
Куца међу дојкама
Бисер је
Тражи твоје зубе
Бедра су полумесец
Не смеју на починак
Буди ме јутром
Тад су ми звезде још у очима
Хоћу с тобом да их поделим

МОМ ГРАДУ

Покидани
Као паучина
У сумњивом
Свету
Бајки
Тражимо
Ослонац
У ружи ветрова

Разбацани
Забрављени
Разједињени
Певачи
Глуви за стварност
Умишљени
Да су сами себи
Довољни

Милена Вукоје Стаменковић је песник, приповедач, путописац, новинар и преводилац. Рођена у Србији 1949. године. Била је дугогодишњи новинар Вечерњих новости и њихов дописник из Швајцарске. До сада је објавила осам песничких књига, две књиге прича и један роман.

Била је председник Удружења српских писаца Швајцарске (2009-2010). Приредила је зборник тог удружења, *Завештања* (2010) и панораму поезије (на српском и немачком језику) *Записано у срцу* (2010).

Објављивала је у многим листовима и часописима. Поезијом и прозом заступљена је у више антологија, зборника и панорама на српском, немачком и енглеском језику. Књигу песама на немачком језику објавила је 2016. Преводи са српског на немачки и обратно. Са немачког на српски превела је роман *Алберта дочекује љубавника*, познате немачке списатељице Бригит Вандербеке.

Добитница је више награда и похвала за поезију и прозу. Члан је Удружења књижевника Србије и Швајцарског удружења књижевника /AdS/.

Живи у Берну, Швајцарска.

Прва шанса | Лазар Буква

Лазар Буква је рођен 2001. године у Новом Саду. Ученик је новосадске гимназије *Светозар Марковић*. Омиљени песници су му: Миљковић, Бодлер и Рембо.

Ово му је прво јавно објављивање песама.

ТАЈНОСТ

Смрт је влажна земља и на њој лишће
О сунце што таласајући небо брујиш
Осијај тај прелаз пуки у небиће
Да мрачност људску узбуркану згушуш

Под каменом тупим живи време
Ал ћути пред њим утихла празнина
И плимским звуком опија бремене
Звездани плато, сећања равнина

Неке ће од нас окружити Речи
С њима се кожом подмирује страх
Кад жица људска више не зна рећи

Да свагда исти живимо крах
И да један живи човек и другог
Нигда нема, био би довољан довек.

СОНЕТ

Гле, у овим мрљама оставих савест
Као неку крв која уме да шапће
За мене сада све тамне јаме знаће
И леденим прстима дражиће подсвест

У бледој зори окупах моју песму
Неспреман за нож у сунчаном бубрегу
Расти дрво моје на слепом белегу
Врисни муњо жарна у телу претесну

Песник мора да пуку стварност укине.
Метафора је пут кроз древне дубине.
Заменимо места струнама на лири

Видећемо свет утопљено, унутра
Птица је давно погрешила због сутра
Ко песму пева, обале не помири!

ПРОРОЧАНСТВО

Брзоплето саплићу се моје зоре
И из руку бацају време на страну
Док на лицу моме не освану боре
Ја љубим живот, ту болест несврстану

У ватри беже тренуци плодотворни
Свака моја реч је погодак у мету
Ти слушаш живот, анђеле отровани
Док смрт ти распаљује крв пренапету

Доћи ће дан као разбистрена вода
Моје седе власи казаће: То сам ја!
О, мрачна сунца сваког препорода,
На мом се врату прва змија повија

Одлази! Птицо мртва гробне тежине,
Сви ветрови твоји, клин су у мом челу
Памти, песник данас не уме да гине
Иако је некад пево на опелу.

ОГЊЕВИТИ СКОК

Мој пут води кроз слободе докле
Је крочио један мудрац древни

До обода створеног огњем
И раширеним рукама невиног краја

Кајањем се назвао ветар
Који зауставља дах погребни

И ватром окупао пепео
На сату будућег раја

Пепео који ће ветри разапети
На крст тмурног неба

Одлази далеко, дично
Да светина га ни сахранити
Не може долично

ЖИТИЈЕ ПЕСНИКА

Ја не знам шта ми носи нова нада
Коју светлу тачку преда ме меће
Какву снагу у левици скупља,
Обесне снове све веће и веће

Кад додирнем подне мојих дана
Слутићу сутон што неумитно стоји
Видећу сунце и сенке мојих мана,
Промишљати свесно све што сате броји

Ал и ту тачку светлу, што водећ лудо,
Обузима тама, жваће простор тавни,
Сравниће вешто дах земаљске равни

И све сасушене прилике и среће
Пролетеше нехајно пламеном свеће,
Остаде појац, згорен и јадан!

ТИ ЗНАШ

Ти знаш да природа свира кад
тајношћу горди се својом

Знаш да вода игра кад смрт
се ближи одвећ страшно

Ти знаш како ветар труби
а ухо се царски губи

Знаш како сунце таласно јечи
а главе беживотно падају

Ти знаш за кише и њихов терет
за прах земаљски и смрадни неред

Знаш све што садашњост нуди
ал поглед свој мутно ћеш знати

УМЕТНИК СЕ РАСТВАРА

Не плачи!
Мој уговор с природом потписала је
она сама, мојом крвљу, али ја нећу
допустити да и ти нестанеш као они
који ће се поразити својим смехом

Ти ћеш исто лежати бедно у хладном сандуку,
али оно што је било део тебе који утапа моју главу,
сачуваће успавана вечност.
Она крв на пергаменту од моје коже.

Ја сам у рођењу нашао кључеве осмоструке смрти.
Онде где је лежао мрак, светлост закаснелих звезда
створиће крв

Упамти да је сад хаотично кретање мога трбуха.
Немој још задуго ништа говорити!
Сликар може још само сад да слика како носем вређаш
расцветало небо.
Погледај га оним погледом иза којег стоји ватра
Давне људске слободе.
Ти ћеш исто лежати бедно у хладном сандуку, али ће
самоћа после мене певати како се зовеш

Поезија нашег времена

Вања Парача | РАСПЛИЋЕМ РАЗРАСЛУ МИСАО

Ја само расплићем разраслу мисао
укоријењену сваким атомом у теби,
удишеш кроз њу отров
јер носим га у себи,
а сигурно мислиш, ваздух је

Скренеш ми пукотином,
умору је промакла, помислиш
отићи ћеш неком рајском свијету

Вене не сарађују са човјеком без крви,
на ријечима живог, у њему самом, сјетном
без трачка назнаке да некада ту био је живот

Сјети се кад не буде ружа
којима цвјетају вене у мислима
и изгубиле су боју заноса,
а немам је ни ја

Ја само расплићем одломке од мисли,
отишла је неочекивано, спремности на дуге
беживотне авантуре, без мени незамисливог,
вјечито потребног, пигмента црвене боје

Ненад Куриљ | 4

Зашто одједном толико их има
не дају ми мира
препознају моју боју гласа
у руци гитара њенога стаса.

Увек исти акорди, увек песма иста
"прсти жице облећу и круже"
исти хватови, иста боја гласа
у руци гитара њенога стаса.

Друга, четврта, прва или трећа
поред које чека ме срећа
поред које нема ми спаса
у руци гитара њенога стаса.

Срце у ватри, душа на леду
око мене безброј празних флаша
око мене безброј верних паса
у руци гитара њенога стаса.

Љиљана Мирић | ЈЕРИНА

Кроз отворе манастира светог
сунце шаље развејане зраке,
у камену, убошкој хаљини
откри тугу, сет и чудне знаке.

Зидови се расклапају широм
пред моћношћу сунца и бескраја,
ломна жена пресветога лика
склапа очи болно и без сјаја.

Шта је живот - до јад и само стрепња?
Дан за даном - лутање и борба!
Ни пророци тол'ко моћни нису
да проникну каква биће творба.

На питање што зидове бије
и што душу непрестано куша,
одговор ми ни свемир ни Творац
не зна дати, премда и покуша.

И шта беше смис'о за ким трагах?!
То Ви, зналци, просудите умно.
Да ли пород или српски народ?
Не браним се, било би безумно.

Испод брезе што хлад лепи чини
моје тело нек' мирно почива,
док је света и док је планета
нек се пита да л' бејаш Проклета.

Сања Попић | ЛУТАК

Где си то чуо да се на гвоздена врата куца,
Па ми гураш под нос оно у шта ни сам не верујеш?
Ал' хоћеш мене да убедиш, моје очи да искривиш,
И моју веру да промениш!
Мало ти је, па би још и моје наде да сахраниш,
И својим лажима запалиш, па да се хвалиш још како си их
ти васкрснуо!
Где си то видео да су све жене исте, у чију си то лаж
поверовао?
Па не умеш да разликујеш ону која те је створила

Од оне која је пред тобом клечала.
У чије си то кости заривао нокте,
Па мислиш да са сваког можеш кожу скидати
И бацати је у свој лагум да је тамо као заточеника чуваш?
Ти, краљу мој испод искривљене круне,
Кад ћеш више да одрастеш?
Зар не знаш да се тако не воде краљевства
И да је краљ некад и краљица?
Ја могу да ти завадим читав регион,
И успут посадим кукуте
Па да вас натерам да их у част помирења испијете.
Ја могу на уво да ти тихо певам док зубима језик оштрим.
Ја могу све, ал' нећу, пашће ми круна.

Санда Ристић Стојановић | РАНА

Преувеличава крв, своје
Црвено слово у
Мојој песми,
Рецитује туђе ране
Као нож што дели
Земљу и небо на
Крилатост бола и подземност птица...

Преувеличава небо своју
Распршеност у отуђеност
Земље од грумена неба
Рањеног једнакошћу
Олуја и птица...

Преувеличава смрт своју
Владавину речи,
Које се окретно пењу
Уз песму,

Стружући њену спољашњост,
Надајући се да не постоји
Њена унутрашњост,
Рецитујући празну љуштуру песме,
Док песма бежи носећи
У рукама измешане своју
Унутрашњост и своју смртност,
Пењући се уз литице своје ране.

Марко Чоњагић | ЗА ЕНУ

Говорио сам да слобода нема цену,
можда из страха јер не хтедох бити?!
Све сад бих дао за ту љубав њену,
мада је и слаба као танке нити –

ја бих је држао и штитио јаче
знајући да са мном она не би пукла;
док на тлу сам, неко плаче,
песма га је његова до црне земље стукла

Равнодушност кад у срце крене
повратка нема – тад ти је свеједно.
Све ове песме само су због Ене,
и ништа сем ње мени није вредно.

Противност себи, ал` збиља је доста!
Кад хоћу да кажем кнедла ме стеже!
На двословну реч што је тако проста
одговор да даш – нема ништа теже.

Дадох обећање и држаћу се њега!
Потоци су суза поплавили Сену...
Верујте да свака је одбачена стега –
никад више нећу помињати Ену.

Рајица Марковић | НЕБЕСКА ВЛАСТЕЛА

Господ Христос ученике сазва
И именов Апостола назва
Па их силом Духа Светог нали
Против змија и других печали.

Власт им дели за велика дела
Да му буду Небеска властела
Вечном Цару да на земљи служе
Царство Духа кроз векове држе.

Шаље Господ душе племените
Да исцеле слепе и маните
Силом Часног Крста и истине
И носе их на Божје висине.

Мач им даје речи животворне
Своје Свете вере благотворне
Па их шаље на све четири стране
У народе Оцем изабране.

Кроз храмове гледају нас фреске
Свете Србске властеле Небеске
Свети Сава Принц Србске властеле
Што род диже у Божје пределе.

И са њиме Србски властелини
Које Отац дозва и усини
И настани у Двор славе своје
Где Анђели са Свецима стоје.

Бранкица Вељковић | ПОБЕДИЋУ

Победићу,
Јер не сме бити другачије.
Патња није за мене.
Сигурним ходом поништићу
Све даљине које си ставио
Између нас
И исећи ћу смехом
Све туге овог света
Које су ме заскочиле из прикрајка
И убациле у свој мрачни свет...
Победићу,
Јер умем и сама
Да дишем,
Да волим,
Да се радујем,
Да се борим
И признајем
Кад погрешим..
Победићу.
Сама.
Не треба ми више
Твој дах да ме држи,
Не треба ми твој додир
Да се сетим где сам.
Не треба ми ништа...
Победићу...

Јадранка Пејовић | ДАНИ

Моји дани –
замишљена судба,
дежа ви.
Слике су у малим коцкама.
Осећај је потпуно туп.
Број је замишљен
али га нема,
с превише цифара
и некако глуп.

Бранка Попић | НИРВАНА

нирвана је бонаца под небом без облачка,
ваздух као вјетар што преко лица пређе
благим дашком налик мекој руци
што прстима тек додирује ти лице,
очи, вијеће, образ, трепавице...

то је бонаца мирнијех умова
који своју причу причају тек себи;
то мирна је вода и пучина цијела
несагледна, бистра без иједног врела
до тебе сама ако мучат не знаш,
ако тихој води не знаш да се предаш...

Ивана Конатар | * * *

Када имамо само љубав
да поклонимо онима
којима је једини смисао борбе
тражење светлости

Тада ћемо иако немамо ништа
осим снаге да волимо
стећи пријатељство
целога света

Подсетник

(Момо Капор је рођен 8. априла 1937)

Момо Капор | ОГЛАС

I

Тражи се један свет, прекјуче ишчезао.

Тражи се једна половна недеља без вести о несрећама и ратовима. Траже се пријатељи, макар дотрајали, сви они ишчезли, расељени, умрли, изгубљени, пожењени – траже се сви они што су нас разносили комад по комад, део по део: делове нашег времена, наше љубави; траже се да врате љубав.

II

Траже се сви они барови у којима смо учили да се опијамо и играмо енглиш валцер, тражи се Меги Фриза, Деса Кеса, Лили Петобанка, које су плесале игру са седам велова под лажним именима Кора Кент, Бети Буп, Лулу Брекфаст, траже се ма где биле, ма за кога срећно удате. Траже се.

И још се траже сви они подводачи, странци, покераши, блефери, све оне лепе жене и уклети песници што су први седели у кафе-бару »Теразије«, док је био још нов новцат и док се у њему служило вруће млеко у чашама опточеним сребром. Траже се сви они бивши министри, генерали, полицајци, доушници, ислужени шпијуни, педери, архитекте с олињалим лептир-машнама, све оне курве се траже што су некада седеле у плишаном »Мажестику« и пиле капуцинер у шест по подне, причајући да их је завео професор математике кад су му односиле писмене задатке кући на исправку.

Траже се да дођу на поноћни бал код Небојше куле, мртви или живи, и заиграју валцер »На лепом плавом Дунаву« с вилењацима, вештицама, духовима и давним дављеницима. Траже се.

III

Тражи се онај улични часовник на бандери под којим смо чекали, под којим су нас чекали, онај сат што још откуцава у нашем памћењу. Он се тражи.

Испод његових казаљки упознавали су се будући љубавници.

Испод тих казаљки проживљаване су највеће трагедије седамнаестогодишњака, према којима је бродолом неке крстарице – бура у чаши воде. Чекање без икакве наде. Испод њих су коцкари уговарали партију покера у све што поседују. Испод њих су лопови договарали похаре. Испод тог истрошеног бројчаника дангубе су дангубиле, преварене веренице чекале своје срећне супарнице са наоштреним ноктима и живом содом, бекрије покушавале да утврде колико касне за својим животом, неуспели – колико је успех одмакао испред њих, болесни – колико им још преостаје сати, илегалци – колико треба чекати док се не распрсне паклена машина, полицајци – хоће ли наићи неко сумњив, гимназијалци – колико ће још потрајати школски час са кога су побегли...

Све то испод уличног часовника који се тражи.

Једанпут бисмо приметили да мала казаљка стоји на шест, а велика на дванаест, и не бисмо се честито ни окренули а казаљке су поново стајале на шест и на дванаест, само би између та два погледа протекао цео живот. И он се тражи – тај живот што промиче од данас до сутра, онај живот што је колао, кључао, пузио, преклињао, волео, цмиздрио, чекао, богорадио, заустављао се, подизао и поново падао, и опет се дизао испод оног уличног часовника који се тражи, а који је ко зна куда однесен.

IV

Тражи се нада.

У овом малом огласу тражи се она давна нада полагана у себе саме и у време које долази. Ако та нада изневери, ако се та нада не врати, њене дугове не признајемо за своје.

У овом малом огласу траже се и власници оних адреса које нам још стоје по фиокама. Траже се да нам опросте што им не пишемо и што не мислимо на њих.

Траже се дедови, прадедови, баке, прабаке, стричеви, ујне, ујаци, браћа од стричева, тетака и ујни, кумови се траже, шураци, шурњаје, девери, пашенози, пунци, таште и свекрве, суседи; послужитељи који су нас гледали како улазимо мали, мањи од макова зрна, а излазимо из школа велики, и не приметивши да стоје у капијама гимназија и факултета, сви они железничари и непознати војници који су нам у вагонима треће класе нудили печено пиле из масне хартије и вино из плетара, и оне старице што су нас даривале смоквама и стављале нам босиок на јастук да лепше сањамо, и оне газдарице из изнајмљених соба што су нас звале на кафу у кухињу, а били смо им дужни; сви они што су нас пуштали да бесплатно уђемо на стадион и у биоскопе, сви они што су нам пунили џепове орасима, а торбе сланином и црним хлебом, кад смо одлазили и обећавали сами себи да ћемо их се сетити и да ћемо вратити добро добрим, сви они које смо заборавили, закупљени сами собом.

Траже се сви они које смо оставили у споредним собама, у подрумима и по таванима, у касарнама и болницама, на усамљеним салашима, на гробљима без пратње, сви они које смо оставили без цигарета и разгледница, сви они који нам данас говоре ви када се сретнемо, сви они што никада нису ништа тражили од нас, него само давали. Сви они се траже.

V

Тражи се један џемпер.

Буна му је острижена са херцеговачких оваца. Прела је једна сељанка са Пељешца. Плела једна девојка из Београда, која је одавно удата. С временом је примио боју лондонске магле. Био је то џемпер који приања уз тело попут сопствене коже. Носио сам га годинама, све док од њега не направих личност.

Његов леви рукав мирисао је на гар старих железница. Његов десни рукав мирисао је на повратак из војске, џип »вилис« и товатну маст за конзервирање мотора.

Онај део који зову ранфла мирисао је на »герлен« једне младе даме; предња страна – на труле даске једног сплава на Ади Циганлији, када се спава потрбушке.

Било је ту још неких мириса: хладних ходника са расутим ђубретом, киселог купуса без меса из мензе »Стари град«, па онда мириса неких уличних углова, кад човек не зна шта друго да ради него да придржава леђима неки зид да се не сруши – свега и свачега је у њему било.

Увече, на мору, тај џемпер се могао елегантно носити свезан око врата. На њему се лежало, волело, у њему се киснуло. У Врсару га је закрпила нека љубазна старица, јер се поцепао на трњу.

Шта је све чуо, шта је све упијао као сунђер, кога све није додиривао, одакле све није био избачен са својим власником, тај стари сиви џемпер!

Једанпут, на неком дугом путовању, поче да ми недостаје. Не знам шта бих све дао само да је поново на мени! Како сам могао да га оставим код куће! Вратих се раније него што сам намеравао. Поотварах све ормаре – није га нигде било!

Однела га нека Циганка, са осталим старим стварима, у замену за ћурку.

Да нисте случајно негде видели мој џемпер?

Нико ништа не зна о њему. Шта да радим?

Молим госпођу Циганку да ми врати бар изгубљене мисли. Џемпер може да задржи.

VI

Тражи се једна реч.

Тражи се она реч што ми је већ данима наврх језика, а никако да је изговорим и, можда, напишем. Тражим већ годинама ту страшно важну реч која би ме спасила, а не могу никако да је нађем, па излазим да је тражим по улицама. Пре тога, отварам сандуче за писма (можда ми је неко послао поштом?), али тамо су само неплаћени рачуни и опомене.

Одлазим да је тражим по Теразијама: можда седи пред »Москвом« и пије пиво, а можда је у киоску са новинама; купујем две и по киле новина – нема је ни тамо.

Можда је у тек олисталим крошњама и пева заједно са хором распомамљених џивџана? Можда је у излогу сајџије? Можда је неко изгубио или бацио у пресахлу Теразијску чесму? А можда је изгрицкана, са семенкама, на тротоару испред биоскопа »20. октобар«?

– Шта радиш? – питају ме познаници.

Шта да им кажем? Да тражим неку реч, а не могу никако да је нађем? Све што су тражили, то су и нашли, зато што и нису хтели ништа нарочито. Лепо се види: умрле су у њима праве речи, а остали само бројеви и општа места. Речи, речи, речи...

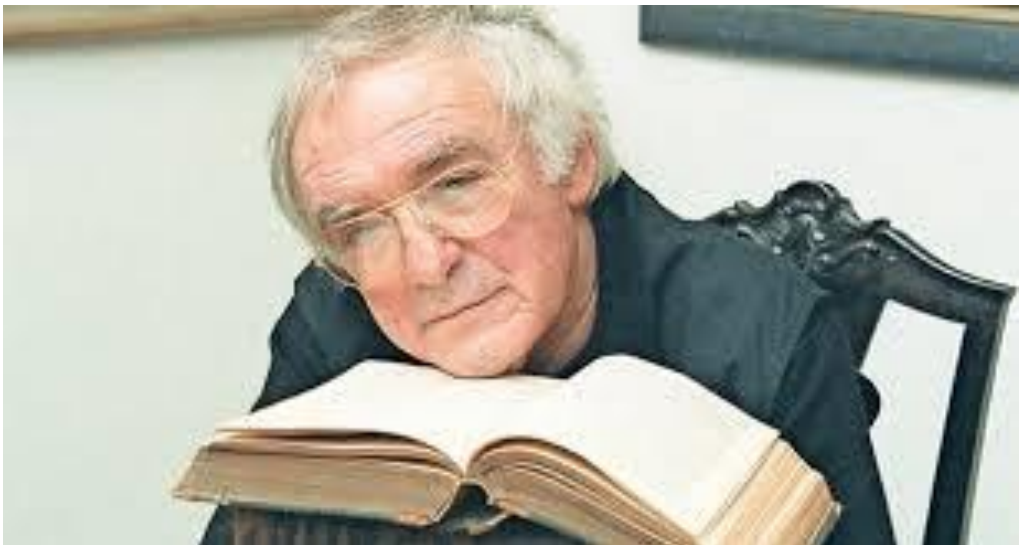
Како наћи ону праву коју толико дуго тражим?

VII

Тражи се сваштара; она дивна, дебела свеска купусара, коју смо некада давно звали сваштаром. Сваштара! Чудесна реч. Међу њеним корицама има Цезарових похода, левих и десних притока Сене, има неправилних глагола, сасушене јагорчевине и једначина са три непознате. У њој су наши први стихови, у њој смо вежбали својеручни потпис, сабирали оцене пред крај године, у њој је двеста пута записано неко

име у које смо заљубљени, а одмах после тога казна – двеста педесет пута исписана реченица: »Не ваља се китити туђим перјем!« Цртежи на маргинама, мрље од ужине, загонетке, игра подморница и потапања, разливено мастило (трагови суза), цитати и диктати, у њој је љубав... Многи од нас матурирали су само са том једном једином свеском, сваштаром, која је лако могла да стане у леви џеп капута. Седели смо на њој у парку, у пролеће, када је трава још влажна. Њом смо се гађали на великим одморима или је држали над главом уместо кишобрана, док смо још умели да трчимо на киши. Као да смо већ тада знали да живот није само један предмет и да не може стати у једну једину свеску, на којој пише »Историја«. Можда се тај живот, у ствари, најпријатније осећао у оној старој сваштари, коју смо успут негде загубили, а која се тражи у овом огласу.

Оглед | Светлана Митић

МОТИВИ ТАМЕ И СМРТИ У ЛИРИЦИ ИВЕ АНДРИЋА

Поводом годишњице смрти Иве Андрића, у складу са тренутком, изабрала сам за овај оглед део песама из књиге *Ex Ponto, Немири, Лирика* у издању *Свјетлости* из Сарајева, која је објављена постхумно 1976. године као XI књига његових *Сабраних дела*.

На почетку *Ex Ponto*, сам писац – свестан да је готово сваки ред обојен неком врстом светског бола, велтшмерца (*weltschmerz*), што је било карактеристично за 19. и почетак 20. века, поручује: *Свима, широм цијелог света, који су страдали и страдају ради душе и њених великих и вјечних захтјева, посвећујем ове странице, које сам некоћ писао само за себе, а данас их шаљем свој браћи својој у болу и нади*. Наравно, треба имати у виду да је ово дело настајало док је био у затвору као припадник Младе Босне, а по наслову и емоцијама патње, очигледно инспирисано делом римског песника Овидија. Али, овај и овакав млади Андрић је у потпуном контрасту са оним Андрићем, писцем романа и приповедака, који, по поговору из књиге *брише личну заменицу ЈА* (рецензент Ристо Трифковић), као да тиме брани на неки начин своју интиму, чак се сматра да је то један од битнијих разлога што се колебао да ли да за живота објави своју младалачку лирску прозу. Такође се каже да се после његове смрти дознало да је читавог живота писао лирске песме, али – не објављујући их! И Светлана Велмар Јанковић, у свом есеју о његовом делу *Знакови поред пута*, примећује да се и у овом делу Андрић не одриче свога ЈА, *није се устручавао да расположења која бележи призна за своја*. Занимљива је и опаска да је Андрић једном приликом изјавио: *Кад нисам очајан, ја не ваљам ништа*. Њен утисак је свакако да је *он стоички пристајао на патњу и очајање*. Изабравши песме за овај рад, наглашавам да сам се

руководила темом, те да је ово само једна страна Андрићеве личности која, заједно са његовим делом може бити непресушан извор инспирације и истраживања.

У песми *Тама*, магла прекрива све оно на шта се чекало (будућност), али и прошлост: *Шта мени значе лица и ствари и спомени минулих дана?* Време је стало, дани и ноћи у тамници се смењују, заиста нема ни прошлости ни будућности, већ само питање без одговора:

*И куда иду ови дани моји
И зашто бије тамно срце моје?
Куда? Зашто?*

Епитети које песник користи сликовито указују на стање његове душе: (магла) ружна, (немар) јадни, (заборав) жалосни, тамно (срце). Прерана смрт оца због болести плућа, а и његово сопствено слабо здравље због дугог боравка у нехуманим условима у којима су влага и хладноћа били стална претња, доводи песника у ситуацију да размишља о смислу постојања и како нико не може избећи неизбежно – смрт! У песми *Строфе у ноћи* се посебно наглашава пролазност и страх од смрти бијеле и безгласне. То се слаже са његовом реченицом из *Знакова поред пута* да човек се рађа да би убрзо постао презршт безименог и дугог јада и као такав нестао. И не зна се ни за чију славу се рађа ни за чију поруку пропада... У наставку, *Тако једни нестају, тако се, у свирепом незнању други рађају, и тако тече несхватљива људска историја*. Сенка је на његовом лицу јер је биједно живјети човеку на земљи, а сваком дође једном последњи испраћај уз *хистерична и излудјела звона* и то чудно оловно поподне кад нам душу – ваљда – смири Бог, а за тијело се побрине црв.

Прича из заумља | Јелена Цветковић

НОЋ НА ВАГАЊКОВСКОМ ГРОБЉУ

Мирно је на Вагањковском гробљу вечерас. Сви су отишли, остали су само свежи трагови у снегу који тек што је прекрио промрзлу земљу. Отисци многих ципела, дрвених штапова и капута који су се током поподнева вукли по децембарској белини, окружили су цветну хумку несрећног песника, мировали још који часак, а онда почели да нестају под нестрпљивим стакленим пахуљама. Треба утоплити једну песничку душу.

Неко је, изгледа, заборавио цилиндар. Стоји на клупи, побелео од снега. Лаки дашак ветра му повремено открије излизане крајеве, али брзо бива поново сакривен у рукама зиме. Мирно је, као да многи данас нису прошли крај овог гроба, поклонили се и отишли. Неки су нешто шапутали, спуштали погледе ка земљи, брзо одлазили. Све њих песник није слушао, заћутао је и заспао, престао да куца на затворена врата. Мирисао је далеке ливаде свога завичаја.

"Морам мало да седнем, на ногама сам цео дан", рече један човек, подижући цилиндар са клупе."

Појавио се ниоткуд, из управо рођене ноћи, његова црна силуета продубила је млади мрак.

"Толико си ме мрзео, млади песниче, да нисам требао доћи. Чуо сам данас дошаптавања, неки ме чак и окривљују за твоју прерану смрт. Јесмо се свађали, али ти никада нисам пожелео земљу."

Устао је и почео да шета крај поређаног цвећа, прелепих орхидеја и белих ружа. Рука му је задрхтала над пахуљама украшеним цветом, па је брзо савио у песницу, притом затварајући очи.

"Шта ја сада да радим, вољени песниче?!", одједном јаукну Црни човек, а налет јаког ветра му украде глас. "Ти би порекао, знам, али те ноћи те нисам звао хулиганом, читао твоју одвратну књигу, мој поглед је био пун сажаљења, патње.

Ја сам очајно терао месец, звао зору, плави зрак!", урликнуо је, и утом, нечији кораца се слише у ноћ.

"Ко је у мраку?", упита уплашено. Није желео да га неко види, можда би га оптужио, напао, или још горе, отерао. Хтео је да седи крај песниковог гроба, да можда заплаче, не би ли се на крају осмелио и закорачио у ноћ пуну мраза.

"Не знам да ли смем", проговори меки женски глас, "можда хоћете да будете сами."

"Не мари", рече Црни човек погнуте главе, и погледом грешника поздрави уплакано бело женско лице, песмом огрнуту Ану Сњегину.

"Како је само мирно", рече она, бришући сузу која тек што није пала на земљу. "Чекала сам да сви оду. Осећала сам да ће вечерас пасти снег", рукавицама је хватала пахуље.

"Познавали сте песника?", упита је Црни човек.

"Још из детињства, прошли смо много тога заједно. Знала сам да ће му пијанство донети несрећу, мучило му је душу", гледала је песниково име исписано лепим белим словима. Скоро да су била потпуно завејана. Пришла је и рукавицом избрисала снег, скинула свој шал и спустила на земљу. Црни човек је није гледао, није се усуђивао да подигне поглед, па је само нервозно гладио свој цилиндар, послушкујући путању невидљивог Месеца.

"Све невеште душе несрећне су, ко цветови", уз уздах је прошапутао стихове. "Касно је. Остајете?"

"Не, мој пут је јасан", окренула се и насмејала. "Кад песник заспи, не треба га будити."

"Збогом, пријатељу мој", рече Црни човек и спусти цилиндар на клупу.

Нестали су у белој ноћи, тихо, као снег што пада. Поново је мирно на Вагањковском гробљу. Једино повремено прошетају, ситним корацима, не реметећи тишину, не будећи песника, седам жутих и керуша.

(По мотивима песме *У Англтеру су убили Руса*
Марка Јуришића)

Из Плавих легенди | Јован Дучић

Јован Дучић је умро на Благовести, 7. априла 1943, а сахрањен је на дан када је изашла његова последња збирка песама *Лирика*, 9. априла 1943. у Гери, касније пренет код манастира Св. Саве у Либертвилу. У јесен 2000. године његови посмртни остаци, уз све државне почести пренети су у родно Требиње.

РАВНОДУШНОСТ

Те ноћи, у звонари једне катедрале, поред готских звона, седео је Мефисто блед и нем. Његове студене очи од челика биле су упрте на огромни град, залеђен у једном страшном сну. Стотине празних мостова гурили су се над белом реком у којој је тињало неколико звезда. Ноћ је била студена и тужна.

Мефисто сеђаше исто онако грозан и блед као некад над Тебом, над Вавилоном и Јерусалимом, у сате њихове пропасти. У тамном и непомичном ваздуху око њега стршиле су танке готске цркве, у којима је те ноћи био утамничен један немоћан Бог. Али је Мефисто оклевао да учини икакво ново зло.

Је ли се у њему пренуо глас некадашњег доброг херувима, глас љубави? И он, који је стајао изван свега и против свега, је ли осетио сад да се најзад враћа у вечиту, тиху и топлу Хармонију? Или је, напротив, те ноћи смишљао своју најстрашнију оргију, своју највеличанственију поему Разорења?

Не, непомичан и нем, у студеној ноћи без неба, поред заглувених звона, он осети срце празно и мало. У њему не беше више ни љубави ни мржње; у њему беше сада само студена Равнодушност, као зелено море отрова и жучи. И

Мефисто позна то непознато осећање равнодушности које никада није имао ни Бог ни Сатана, и које је само осећање Човеково.

Тада бог зла увиде сву дубину понижења и осети најсви-репији од свих болова.

ЧОВЕК

На пједесталу седи мајка од бронзе и доји сина својом тешком мрком дојком. Осећа се како железно млеко струји и улази у детиње тело од метала, и како дете расте и буја силно.

Какво чудно одојче! Када оно сиђе из наручја мајчиног и постане човек, колико ће величанство од снаге да покаже у животу. Његово гвоздено срце зазвечаће у додиру с јадима, тријумфално као што звече мачеви. Његовим путевима ће да певају хорови поклоника.

Једног дана дете је постало човек. У његовим венама узрујавала се силна железна крв. О његове прси разбијали су се јади и падали скршени пред његове ноге. Победнички и гордо стајао је међу гомилама. Људи су га се бојали, јер је био страшан, а жене су га волеле, јер је био свиреп.

То је био једини човек који није познао јаде. Али иако их он није нашао ван себе, он их нађе у себи: он осети да има душу. Она га је мучила својим неодољивим питањима и разједала његово метално срце. Мисли су ишле дном његовог духа остављајући трагове отрова и студени, као змије.

Он је имао душу, и она га је прогонила као смртне и ништавне. Силан међу другима, он је био ситан пред собом...

Тада је осетио колико има страшног бола у томе: не бити као остали, а бити ипак само човек.

Афоризми | Владимир Стефановић

- ❖ Ко тебе каменом, ти њега прекјучерашњим хлебом!
- ❖ Предлажем нов назив за лопова грађанских манира. Крађанин.
- ❖ Добро је док је личност свестрана. Гадно је кад постане свестраначка!
- ❖ Бавим се филозофијом. Неко и прљав посао мора да ради!
- ❖ Данас посао не иде како треба, рече Сизиф одгуравши камен на врх брда.
- ❖ Клоним се дубоке литературе. Ионако не умам да пливам.
- ❖ Богаташ је свом сину дао име Немања. С обзиром на околности, боље да га је назвао – Имања.
- ❖ Дали су му име Угљеша и човек је постао пироман.

- ❖ Правио бих ја кораке од седам миља али су ми везане руке!
- ❖ Једини прави пут у овој земљи јесте онај који води из ње.
- ❖ Сипали су ми со у кафу. Каква неслана шала!
- ❖ Пребацили су му да неписменог човека предлаже за Академију наука и уметности. Узвратио је да истог предлаже за редовног, а не дописног члана.
- ❖ Главна атлетска дисциплина у зимским месецима је – трчање са славе на славу.
- ❖ Запослио се као ауто-механичар. Кад га питају шта ради, каже да чачка мечку.
- ❖ Кад неко из иностранства путује у Србију каже се да одлази у непознатом правцу.
- ❖ Почели смо да Арапима извозимо воду. Надамо се да нас неће превести жедне преко исте.

ПИШИТЕ ЗА СУШТИНУ ПОЕТИКЕ

1. Своје радове шаљите у једном ворд документу писане ћирилицом или српском латиницом са словним знацима ђ, ж, ч, ћ, ш. У противном радови неће бити узети у разматрање.
2. Мејл за ваше радове sustinapoetike@hotmail.com
3. У тексту обавезно ставите своје име, годину рођења, своју мејл адресу, а пожељне су краћа биографија написана у трећем лицу и фотографија.
4. Документ означите својим именом и формом текста који шаљете (песме, прича, афоризми, есеј...)
5. Прозне радове слати у формату до 12 000 карактера, величина фонта 12 и проред 1
6. Сви радови који стигну до средине непарног месеца у години, ући ће у избор за објављивање у наредном двоброју.
7. По правилнику Суштине поетике плаћање хонорара није предвиђено

Главни уредник
Анђелко Заблаћански

Садржај

Уместо уводне речи	5
ПОГАНИМА.....	5
In memoriam	6
У ретровизору Брана Тарбук	7
ВРЕМЕ И БЕЗВРЕМЕНОСТ.....	7
Баба-Стојнина прича Данијела Трајковић	14
Знам Александар Стевановић	20
Три песме Марија Стојиљковић Марстој	23
ЛУДИЛО.....	23
ДОЂЕ ТАКО ЧАС У ЖИВОТУ.....	24
СУМЊЕ.....	24
Две песме Кристина Јанковић	26
НЕК ТЕ ПОНЕКАД НА МЕНЕ СЕТИ.....	26
КУДА ИДЕМ САД.....	27
Четири сонета Иван Гаћина	28
У МРТВОЈ ТИШИНИ.....	28
У СМИРАЈ ДАНА.....	28
У СЕДЕФНОМ ВРТУ.....	29
ИЗГУБЉЕНА ЗВИЈЕЗДА.....	30
Споменар српских песникања Кристина Павловић Рајић	31
ДРАГУЉ МИСАОНОГ БЉЕСКА.....	31
ТЕАНО ПАСТИРУ.....	33
ЖЕНА.....	34
ФЕБРУАР.....	35
С ЈЕСЕНИ.....	36
ПОД ТРЕШЊОМ.....	36
ПЕСМА ЖЕНЕ.....	37
Књижевна студија Слађана Миленковић	42
ФАНТАСТИКА У НАРОДНОЈ БАЈЦИ "БАШ-ЧЕЛИК".....	42
Индијска поезија Дебејсиш Парашар	46
ОСНОВНО ПРАВО НА САН.....	46
О ОБЕЋАЊИМА, ТРЖИШТУ И СЕЋАЊИМА.....	48
МЕА СУЛРА.....	49
Руска поезија Олесја Николајева	50
БОЖИЋНА ПЕСМА.....	50
ПОВОДОМ СМРТИ ОЦА.....	51

Украјинска поезија Ала Миколајенко	53
МЛЕКО СА ПАВЛАКОМ	53
АНЕСТЕТИК	54
* * *	55
Енглеска поезија Кејт Гарет.....	56
ЦРНООКИ	56
СРЕЛА САМ ТИНК У БАРУ У РАЈУ.....	57
НА ДРУГОМ ПЕРОНУ ВИДИШ СЕБЕ.....	58
Трагом писаца Милена Ћировић.....	59
ВОЈИСЛАВ ИЛИЋ МЛАЂИ ОД ГРЕХА ДО КАЈАЊА	59
Критика Сања Жвковић.....	71
ЉУБАВИ СРПСКИХ ПИСАЦА ЂОРЂЕ ПОПОВИЋ.....	71
Из расејања Милена Вукоје Стаменковић	74
СЛОВА	74
БЛИЗАНЦИ	75
ЂУТАЊЕ	75
ЧЕКАЈУЋИ	76
НАВИКА	76
ИЗМЕЂУ	77
САМОЗВАНАЦ	77
ЖУДЊА.....	78
МОМ ГРАДУ	78
Прва шанса Лазар Буква	80
ТАЈНОСТ.....	80
СОНЕТ	81
ПРОРОЧАНСТВО.....	81
ОГЊЕВИТИ СКОК	82
ЖИТИЈЕ ПЕСНИКА.....	83
ТИ ЗНАШ	83
Поезија нашег времена	85
Вања Парача РАСПЛИЋЕМ РАЗРАСЛУ МИСАО	85
Ненад Куриљ 4.....	86
Љиљана Мирић ЈЕРИНА.....	86
Сања Попић ЛУТАК	87
Санда Ристић Стојановић РАНА.....	88
Марко Чоњагић ЗА ЕНУ.....	89
Рајица Марковић НЕБЕСКА ВЛАСТЕЛА.....	90
Бранкица Вељковић ПОБЕДИЋУ.....	91
Јадранка Пејовић ДАНИ	92
Бранка Попић НИРВАНА.....	92
Ивана Конатар * * *	93
Подсетник	94
Момо Капор ОГЛАС	94

Оглед Светлана Митић.....	100
Прича из заумља Јелена Цветковић.....	102
НОЋ НА ВАГАЊКОВСКОМ ГРОБЉУ	102
Из Плавих легенди Јован Дучић	104
РАВНОДУШНОСТ	104
ЧОВЕК	105
Афоризми Владимир Стефановић.....	106
ПИШИТЕ ЗА СУШТИНУ ПОЕТИКЕ	108

www.knjizevnicasopis.com

sustinapoetike@hotmail.com

Народна библиотека Србије

ISSN 2334-9417

COBISS.SR-ID 204386828

Излази двомесечно
Глушци